

Västerås stifts

MAGASIN

Tidningen för dig som arbetar / är förtroendevald i Västerås stift. Nr 1 2010

Efter vigselbeslutet

— Det handlar om att se människan

Tema förtroendevald

— Karin Perers gläds åt sina uppdrag

Den mörknande framtid är vår?

— Om möjligheter och utmaningar efter 2011

• Vem bestämmer i kyrka och församling • Bortom år 2011 – hot eller hopp för kyrkan?
• Tre nya namn i stiftspolitiken • Vi följer styrelseproffset Karin Perers • Västerås stadsmission
går på diakonal offensiv • Litteratur som berättar om Moçambique • Erik och Margareta
har arbetat hundra år för kyrkan • Efter vigselbeslutet: vad säger biskopen, forskaren och
utbildaren? • Hälsa, från muskler till eftertanke • Läge att göra om församlingshemmet?

Svenska kyrkan
VÄSTERÅS STIFT

Folkkyrkans utmaningar

Var tid har sina utmaningar. När biskop Einar Billing för hundra år sedan beskrev "den religiöst motiverade folkkyrkotanken" som "syndernas förlåtelse till Sveriges folk" var det som svar på ett föränderligt samhälle, där den traditionella kyrkan ifrågasattes såväl politiskt som religiöst. Det är fascinerande hur Billings vision fortfarande lever starkt i Svenska kyrkan – inte minst i Västerås stift. Den berör alla – inte bara en liten grupp av människor: Den bär ett budskap om en framtid, där människor befriade från "syndens fördärvmakt", de krafter som bryter ner och förstör livet, deltar i kampen för Guds rike. Det är en kamp om människor, inte mot människor: Kampen har sin grund i hoppet om en framtid präglad av Guds kärlek, som skapar och kämpar mot all ondskans makt i vår tillvaro; som går in i och är med i allt lidande och som en gång ska segra. I tillit till detta kan även vi människor bli bärare av denna kärlek.

Också i vår tid finns en strävan efter att bidra till utvecklingen av det goda samhället med visionen om Guds rike som ett grundläggande uppdrag. Och fortfarande är drivkraften vördnaden för och omsorgen om människor och skapelsen. En utmaning är att finna en utveckling av gudstjänstlivet som möter människors längtan efter andlighet, delaktighet och sammanhang. Det gäller inte minst barns och ungas andlighet. Utmaningen gäller också den diakonala blicken i ett samhälle som tycks polariseras allt mer; och där nöden har allt fler ansikten. En kyrka som vill vara folkkyrka behöver vara delaktig i det offentliga livet, med ett vaket sinne för samhällsutvecklingen och människors livsvillkor – liksom för frågor som berör skapelsens villkor i stort. Det ligger också en utmaning i den globaliserade tillvaron. Det internationella arbetet i församlingar och stift visar att Svenska kyrkan i Västerås stift är en del av den världsvida kyrkan. En god och viktig grund för detta finns bland annat i de vänstiftsrelationer vårt stift har med stiftet i Gloucester och Leombo.

En utmaning som lätt kommer i förgrunden är den ekonomiska utvecklingen för Svenska kyrkan. Det är knappast så att de utomordentligt goda ekonomiska förutsättningar kyrkan haft under de senaste decennierna kommer att bestå. Vad gör vi då? Ett företag i en sådan situation kan besluta sig för att dra ner på produktionen. Men kyrkan är inte ett företag: oavsett de ekonomiska förutsättningarna ska produktionen ökas! Budskapet ska nå ut till allt fler! Här kan vi lära mer av våra vänner i andra delar av världen. Vore kyrkan en kommun, skulle skatteunderlaget begränsa verksamheterna. Men kyrkan och församlingen är ingen kommun! Därför bör vi frimodigt kunna vända på argumentationen. Istället för att fråga: "vad har vi råd med?" ställer vi frågan "vad vill vi?" Om inte de medel kyrkoavgiften ger räcker till kan nästa fråga bli "hur skapar vi de resurser vi behöver?" Det finns exempel på nytänkande i den vägen. Till sist: alla tider har sina utmaningar för kyrkan. Vi har våra, och vi ska tillsammans möta dem med de möjligheter vi har till vårt förfogande. Inte minst vilar dessa i löftet om Guds närvaro och i Jesu ord: "Känn ingen oro och tappa inte modet". 🍷

Thomas Söderberg
Thomas Söderberg, biskop

Så görs magasinet

Västerås stifts Magasin ges ut av Västerås stift två gånger per år och skickas adresserat till anställda, förtroendevalda och frivilliga i stiftet. Adresser är hämtade från respektive församling. Stämmer inte uppgifterna, kontakta oss på 021-17 85 00 så ändrar vi.

Redaktion:

Anders Hagman, Lotta Söderberg, Åke Paulsson

Omslagsbild:

Foto: Anders Hagman

Grafisk form:

Åke Paulsson

Teckensnitt:

Magnesium, Gill Sans, Foundry Sterling, Handwriting, Syncro, Victorian m.fl.

Utrustning:

Datautrustning: PC, Intel QuadCore 2,7 Ghz, 8Gb RAM, 1,5TB HD, Macbook Pro DualCore 2,3GHz GHz, 2GB RAM, 500GB HD.

Fotoutrustning: Canon 5D, Canon 400 , diverse objektiv: 15-300mm.
Programvara: Adobe InDesign CS4, Adobe Illustrator CS4, Adobe Photoshop CS4, Microsoft Word 2007

Papper

Omslag, MultiArt silk 250g
Inlaga, MultiArt silk 150g

Upplaga: 6100 ex

ISSN: 1653-8536

Tryck: Edita Västerås

Distribution: Föfab

Ansvarig utgivare: Ola Söderberg

Innehåll magasinet nr 9

Ledare, Folkkyrkans utmaningar	2
Tema: Vald i förtroende	5-25
Vem styr skutan	6-9
2011, ett samtal om kris och möjlighet	10-15
Ny i politiken	16-18
Förtroendevald, Karin Perers vet vad som krävs	19-24
Fem svåra frågor	25
Diakonal offensiv	26-30
Litteraturen ger perspektiv på Moçambique	31-33
Efter vigselbeslutet	34-39
Se människan	35
Dags att gå vidare	36-37
Queer teologi	38-39
Frågan gäller: får alla vara med?	39
Hälsa, en allt friskare historia	40-41
Ett sekel i kyrkans tjänst	42-44
Exodus, ett sätt att komma vidare	45
Bildreportage: Skogsbruk i Västerås stift	46-51
Orgelspel för barn, ja, när de själva vill	52
Hopp som befriar till handling	53
Församlingshem extreme makover	54-57
Bibeln i mitt liv	58
Barnfestival kring barnens rätt	59
Minnet som människans sjätte sinne	60-61
Konfirmandstöd i nya former	63
Kurser i stiftet	65-67

Vald i förtroende

Tänk att få förtroendet att förvalta kyrkans arv. Tänk att få vara med om att skapa en kyrka som möter framtiden med kraft och glädje. Tänk att få det fantastiska uppdraget att sprida budskapet om befrielse och försoning i världen. Att vara förtroendevald är något att vara stolt över. De följande sidorna handlar om uppdraget och utmaningarna för dig och Västerås stifts övriga 1700 förtroendevalda.

Förtroende från A till Ö

På nästa sida börjar ett helt alfabet för dig som är förtroendevald!

◀ Bilden: Leksacer

Stiftsadjunkt Hans Degréus förrättar altartjänst vid altarskåpet Leksacer i Västerås domkyrka. Leksacer vill bjuda in barmen till kyrkans värld på deras egna villkor. Foto: Åke Paulsson

Vem styr

Tydligt ledarskap och klar ansvarsfördelning. Det är en förutsättning för ett bra arbetsklimat i församlingarna. Men vem är det egentligen som bestämmer? Är det kyrkoherden eller kyrkorådet? Och vad har en biskop att säga till om?

Biskop Thomas Söderberg bjöd in domprost Margarethe Isberg och kyrkorådsordförande Anders Linger från Västanfors-Västervåla församling till ett samtal om styrning och ledning.

– Från det senaste kyrkomötet är det väldigt tydligt hur ansvarsfördelningen ser ut, förklarar Thomas Söderberg. Kyrkorådet styr verksamheten genom att besluta om vilken riktning den ska ta. Men kyrkoherden är chef och har ansvar för hur arbetet ska utföras. Om enstaka kyrkorådsmedlemmar har synpunkter på den operativa verksamheten blir det oklart för de anställda vem som egentligen är chef.

Det är till kyrkoherden de ska vända sig med frågor:

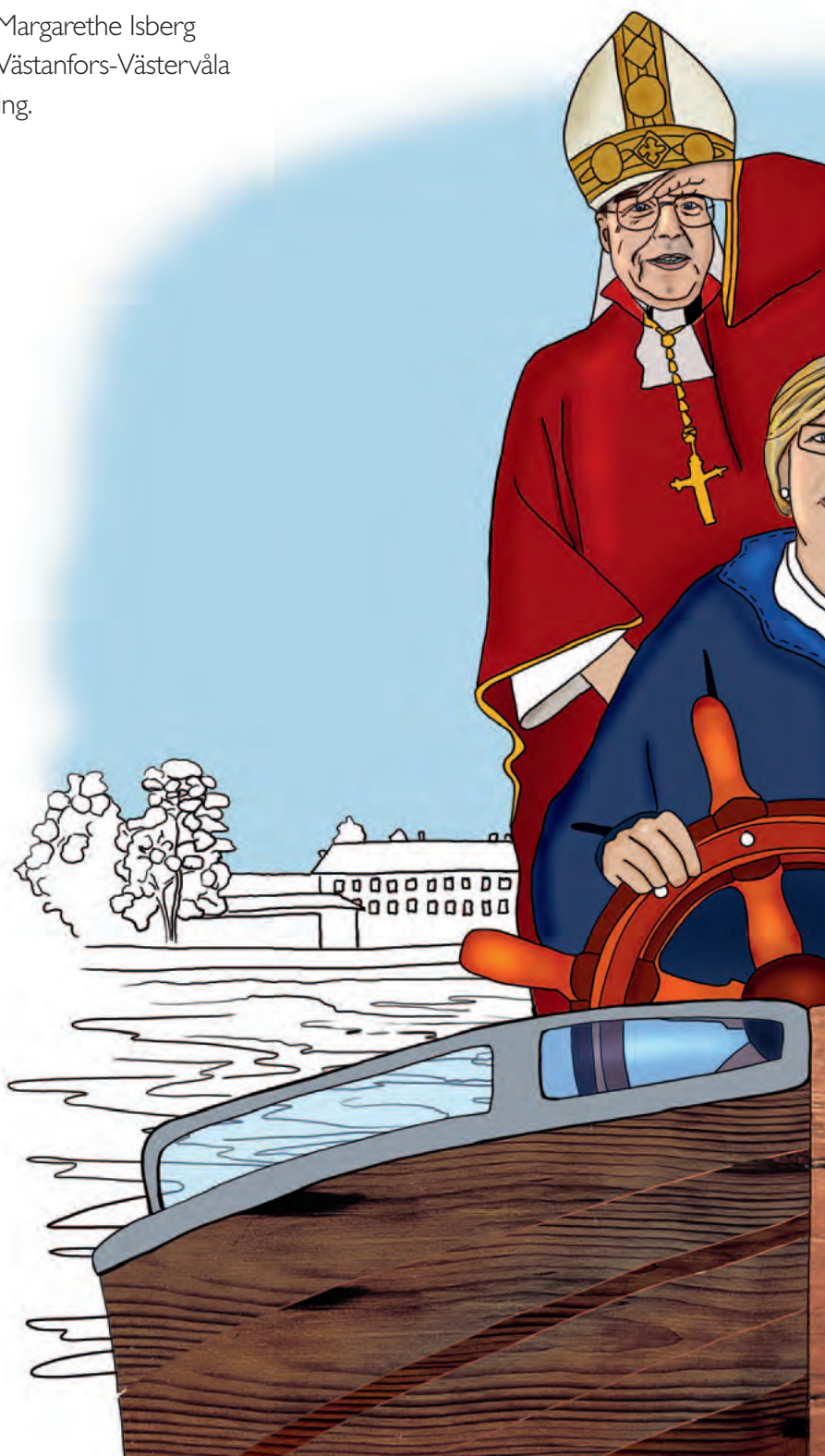
– I min församling har vi idag väldigt klart uttalat var skiljelinjen går mellan å ena sidan kyrkoherden och hans fögderi och å andra sidan de förtroendevaldas politiska uppdrag, säger Anders Linger. Det måste finnas en tydlig delegationsordning som alla förstår och accepterar. Sedan är det viktigt att vi som är förtroendevalda stöttar kyrkoherden i hans eller hennes roll.

Thomas Söderberg menar att förhållandet mellan kyrkorådet och kyrkoherden i en församling är det samma som mellan ett företags styrelse och dess vd.

– Utser man en vd talar man om vad man vill ha utfört. Sedan stöttar man fram till att en utvärdering visar att det eventuellt inte fungerar.

Vid sidan av en tydlig rollfördelning betonas nu det gemensamma ansvaret i stället för kyrkans dubbla ansvarslinje, som varit vägledande under 1900-talets senare hälft. På 60-talet, när kyrkan genomgick en demokratiseringsprocess, kom den dubbla ansvarslinjen till som en modell för samspelet mellan de förtroendevalda och de som har vigda ämbeten. Men den uppdelning av ansvarsområden som gjordes då blev inte bra, anser Thomas Söderberg.

– Den innebar i princip att de förtroendevalda skulle ta hand om kyrkans alla yttre förutsättningar, som fastigheter, personal och ekonomi, medan prästerna skulle ta hand om det inre livet – andaktsliv och andlighet. Men varje ande i den här världen har också en kropp. De hör ihop. De yttre formerna är till för att ge stöd till det som är kyrkans uppdrag.

skutan?

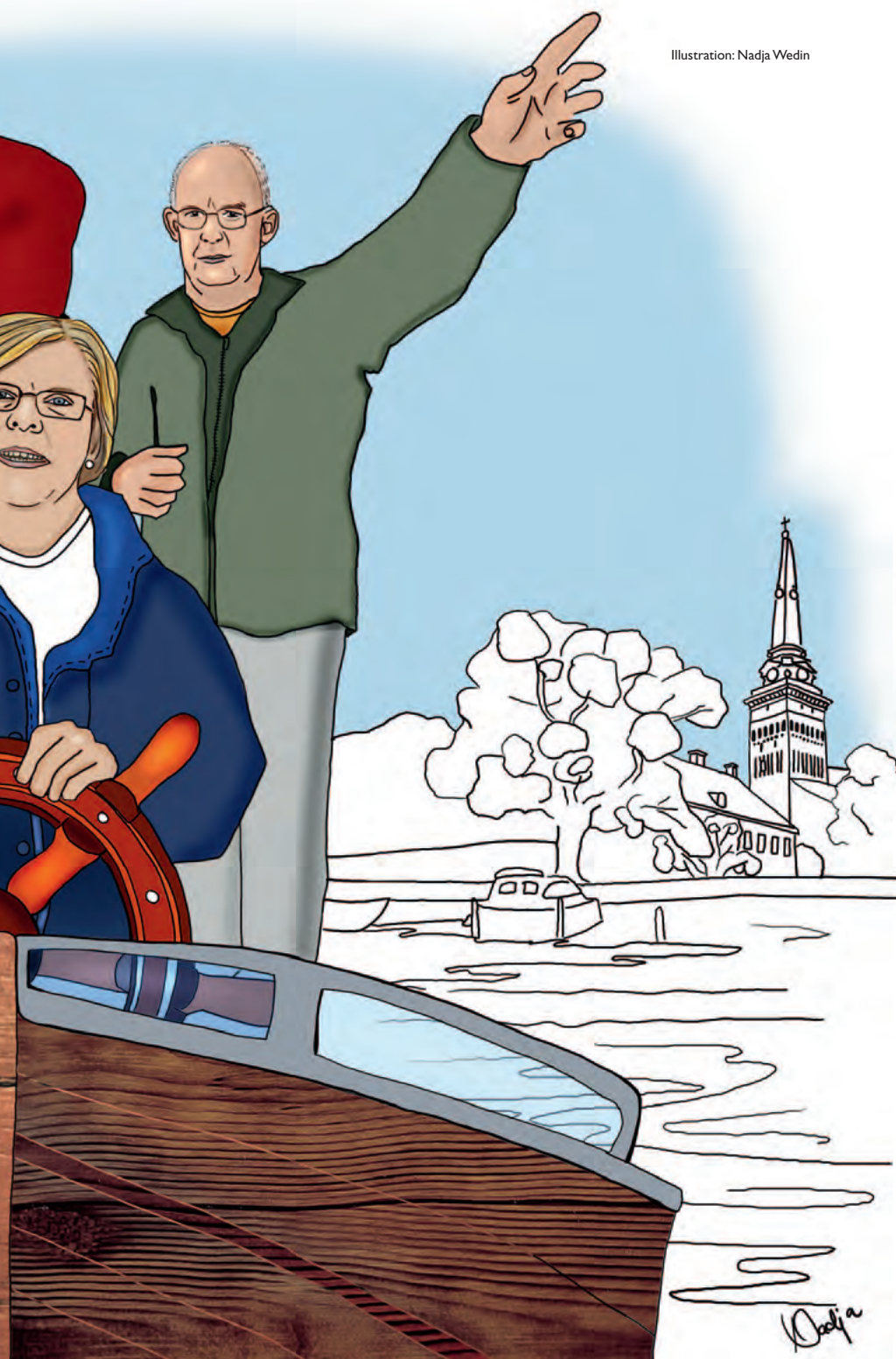

Illustration: Nadja Wedin

Arbetsmiljö. Tung fråga som kan bli ditt överskuggande problem som förtroendevald. Arbetsmiljöproblem är inte ovanliga i kyrkan – därmed inte sagt att de är vanligare än på andra platser. Otydligt ledarskap och små organisatoriska enheter är några av de orsaker Arbetsmiljöverket pekar på i en rapport från 2007. Frågan tas på största allvar idag och det finns gott om material för att lära sig mer hos Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Arbetsmiljöverket och dessutom en särskild webbplats på Svenska kyrkans hemsida. Där står: God arbetsmiljö är att få uppleva arbetsinsatsen som meningsfull och angelägen.

Begravningsverksamhet. En stor och viktig del av församlingarnas verksamhet som finansieras genom skattemedel. Svenska kyrkan är fortsatt huvudman för begravningsverksamheten också efter de ändrade relationerna till staten 1 januari 2000. Åtta av tio begravingar sker i Svenska kyrkans ordning. I Västerås stift driver en handfull församlingar egna begravningsbyråer, något som varit kontroversiellt på sina håll. En nyligen presenterad utredning (Per Eckerdal) menar dock att detta stämmer överens med diakonala uppdraget och föreslår att reglerna på denna punkt tydliggörs.

Credo. Credo är latin för Jag tror. I mässan läser vi (den apostoliska) trosbekännelsen som ett uttryck för vår kristna tro. Det finns inga formella krav på din tro som förtroendevald, men i kyrkohandbokens första portalparagraf står att "Kyrkan förutsätter att de som företräder kyrkan delar kristen tro och kristet liv". Tro och bekännelsen är grund och måttstock för allt det kyrkan säger och gör – det som ligger till grund för verksamheten – men också en stående inbjudan till personlig växt och fördjupning.

Foto: Anders Hagman

Vigda personer; anställda och förtroendevalda – alla har vi ett gemensamt ansvar för att utveckla av kyrkans liv och arbete, säger han.

Och egentligen omfattar det gemensamma ansvaret ett större sammanhang än så, menar Margarethe Isberg.

– Antalet frivilligarbetande växer och måste växa i framtiden. De är också medarbetare, även om de inte är anställda. Och det gemensamma ansvaret omfattar även de kyrkotillhöriga. Kyrkoordningen visar tydligt att det vilar på alla som är döpta, säger hon.

Bara när det gäller hur ansvar ska utkrävas finns det anledning att ha kvar en dubbel ansvarslinje, menar Thomas Söderberg.

De som har vigda ämbeten – präster och diakoner – har att svara för sitt arbete inför biskop och domkapitel. När det gäller förtroendevalda är det i stället de kyrkotillhöriga som kan utkräva ansvar.

Foto: Åke Paulsson

När biskopen ska definiera sin egen roll betonar han att han varken är chef för prästerna eller personalen på stiftskansliet utan ordförande i stiftsstyrelsen och verksam genom styrorgan.

– Det är min uppgift att på ett stiftsplan försöka se hur trenderna ser ut, vad som kommer att påverka livet, inte bara för människorna, utan för allt liv i vår del av världen och se kyrkans utmaningar inför framtiden. Att jag inte är chef för stiftskansliet är också förutsättningen för att jag ska kunna delta i samtalskvällar, kyrkoherdemottagningar, gudstjänster och invigningar. Det är min uppgift att vara med i sådana sammanhang, säger han.

Foto: Åke Paulsson

Biskopen har också ansvar för att församlingarna arbetar i enlighet med kyrkans tro, bekännelse och lära. Enligt kyrkoordningen ska han "vårda och värna enheten". Men att biskopen skulle vara en "garant" för en teologisk helhetssyn i stiftet vill Thomas Söderberg inte hålla med om.

– Ordet garant låter så statiskt, säger han. Det är inte så att man någon gång på 1500-talet bestämde hur det ska se ut och att det en gång för alla lagts fast. Vårt sätt att uttrycka kristen tro och kyrkans bekännelse möter hela tiden den verklighet människor lever i.

– De som är vigda – präster och diakoner – har ett särskilt ansvar för att ingen individualistiskt drar iväg åt något håll. Där kommer det gemensamma ansvaret in igen. Också medarbetarna är en viktig del av detta. Som medarbetare måste man se att man ingår i ett sammanhang, säger han.

Den församling Anders Linger representerar – Västanfors - Västervåla – har utvecklat ett socialt arbete som går längre än i de flesta församlingar. Biskopen följer det med stort intresse och menar att det speglar kyrkans utveckling som aktör för välfärden. Men är det biskopens sak att avgöra om en verksamhet som drivs fram i en församling ryms inom kyrkans ram? – Visitationsmässigt är det förstås biskopens sak, säger Anders Linger. Men under resans gång arbetar vi på och styrs naturligtvis inte av kommande visitationer. När vi för några år sedan fick häftig kritik för vårt diakonala arbete vände vi oss till biskopen och begärde att få en visitation. Den visitation som då följde var en välkommen åtgärd för oss. Det står inte på dagordningen att ständigt ha en biskopskontakt för att få veta vad man "får" göra. Vår verksamhet drivs idag efter koncept och tänkande som vi anser har hög diakonal halt. Sedan vet jag att vår kyrkoherde ändå håller viss kontakt med biskopen för att hålla honom underrättad om hur vi tänker.

– Det jag brukar säga är att de bör tänka på två saker; var trogen kyrkans grundidé och arbeta trovärdigt, säger Thomas Söderberg.

Som en ram för församlingarnas arbete ligger den församlingsinstruktion som varje församling ska skriva. Den ska processas och förankras i församlingen. Sedan ska den godkännas och utfärdas av domkapitlet och fungerar, efter utfärdandet, som ett övergripande kontrakt mellan församlingen och domkapitlet.

Anders Linger ser församlingsinstruktionen som ett viktigt grunddokument.

– Den är inte så detaljerad, men vi har försökt formulera den så att den täcker in våra tankar om hur man kan arbeta gentemot människor i församlingen. Och det finns en trygghet i att den varit i domkapitlet och att vi fått klartecken därifrån att jobba som vi gör, säger han.

Människor som arbetar och är verksamma i kyrkan drivs av en kallelse. Det är en omständighet som kyrkan delar med andra idéburna organisationer och som kan innebära vissa komplikationer; eftersom varje människas kallelse måste inordnas i kyrkans sammanhang. Eller som Margarethe Isberg något drastiskt uttrycker det:

– Ibland talar Gud högre än chefen.

En uppmärksamhet på detta, tydliga roller och ett gemensamt ansvarstagande är alltså viktigt för att undvika konflikter. Men om de ändå skulle uppstå, har var och en ett ansvar för att lösa dem, menar Thomas Söderberg.

– Konflikter kan vara positiva. Ur dem föds också kreativitet. Men man måste vara beredd att ta ansvar för att hitta vägar framåt, säger han. ☘

Yvonne Busk

Patorvana. Naturligtvis inget krav för en förtroendevald, än finns det pappersversioner av det mesta. Men nog underlättar det din kommunikation med andra och underlättar informationsinhämtning via Svenska kyrkans webbplats. Dessutom är det lätt att hålla koll på vad de gör i dina grannförsamlingar; på stiftet och nationell nivå via webben. Alla stiftets kurser kan man se och anmäla sig till på webben.

Vangelium. Betyder det glada budskapet. Det talas mycket om kris i Svenska kyrkan idag. Då är det viktigt att påminna sig om det uppdrag Jesus gett sin kyrka. Budskapet om upprättelse, befrielse och förlåtelse är det som räddar människan och ger kyrkan ett uppdrag. Det manar till kreativitet och framtidsoptimism och en övertygelse om det godas seger. Inte till undergångsprog-noser och krampaktig fasthållande vid det som varit.

Församlingsinstruktion. Församlingens grundläggande idédokument som visar hur församlingen tänker fullfölja sitt grundläggande uppdrag. Det ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet och måste godkännas av domkapitlet. Församlingsinstruktionen ska vara ett levande och visionärt dokument utan för många detaljer. Den 1 december ska den reviderade församlingsinstruktionen vara inlämnad till domkapitlet. Nybildade församlingar får tid på sig till 1 augusti 2011.

Grundläggande uppdrag. Det närmaste vi kommer begreppet kärnverksamhet för Svenska kyrkan. Det grundläggande uppdraget är enligt kyrkoordningen att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva mission och diakoni. Vad detta innebär är det upp till varje församling att reflektera kring utifrån kyrkans tradition och regelverk och de lokala förutsättningarna.

2011

Finanskris. Medlemsflykt. Förlorad skattefrihet. Vad var Egyptens farsoter mot den mörknande framtid som är vår. Tomma kyrkor. Färre konfirmander. Sjunkande dopfrekvens. Listan över bedrävelser vill aldrig ta slut när Svenska kyrkans framtid diskuteras. Årtalet 2011 ter sig nästan lika skrämmande som en gång 1984. Det är året när intäkterna från kyrkoavgiften börjar sjunka.

Sky Bar

Heavens gate
Non stop music Bar Go Go girls

GOD
WATCHES

KICK

2011

Ett samtal om kris och möjligheter med stiftsprost Ola Söderberg

2011 är det år då skattebortfallet i finanskrisens spår får sitt fulla genomslag i Svenska kyrkans finanser. Då väntas den mjuka inbromsning som församlingarna fått ta till för att parera sjunkande medlemstal övergå i kraftfullare åtgärder för att få en ekonomi i balans. Några talar rent av om panikbromsning.

Och visst kommer det att bli tuffare.

Intäkterna från kyrkoavgifterna beräknas minska med fem procent 2011 istället för att, som tidigare under 2000-talet, öka med i genomsnitt mellan tre och fyra procent. Nedskärningar aviserades redan under 2010 i ungefär hälften av församlingarna visar en enkät genomförd av SKTF. Församlings-sammanslagningar, kylslagna kyrkorum och vakantsatta eller indragna tjänster ska ses i detta ljus. De närmaste åren lär diskussionen om vissa kyrkors vara eller inte vara bli intensivare.

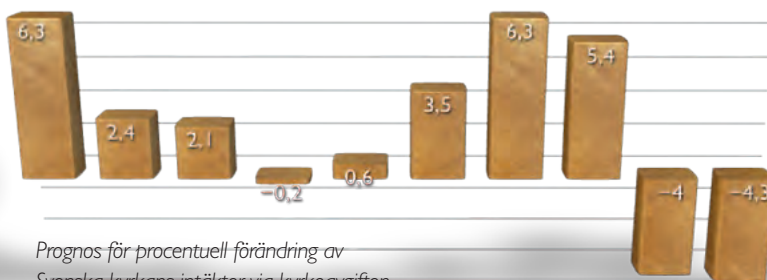
Så visst finns det anledning till oro.

Och ändå måste det sägas. Upptagenheten vid krisens tecken riskerar att göra oss blinda för de historiskt unika förutsättningar Svenska kyrkan idag har att förverkliga sitt uppdrag i världen. Och kanske värre ändå: att själva det hoppfulla budskapet solkas av undergångsstämningarnas sotbrand.

Det är ju faktiskt hoppet vi är satta att predika, säger stiftsprost Ola Söderberg. Men först påminner han om att det inte är första gången det talas om kris i kyrkan.

– Eftersom kyrkan är en så väldigt gammal organisation så har ju kyrkan sett väldigt många kriser, både innehållsliga kriser och resurskriser på olika sätt.

– I brytningen mellan 1800- och 1900-talen var kyrkan i kris både när det gällde att nå ut till människor och att rekrytera människor till tjänst i kyrkan. Kyrkorna avfolkades, nattvardsgudstjänster var ovanliga och kyrkan upplevdes som en rätt bankruttfärdig historia. Allvarligast var kanske den innehållsliga krisen. Att kyrkans berättelse, det vi har att förmedla till människor, kom helt på sidan om allfarvägen i en tid när andra rörelser i samhället gick starkt framåt. – En annan slags kris hamnade kyrkan i under välfärdssamhällets framväxt under

Prognos för procentuell förändring av
Svenska kyrkans intäkter via kyrkoavgiften

2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012

60- och 70-talen. Vi hade en ekonomi som exploderade och ett samhälle som tog över omsorgen om människor. Det växte fram en känsla av att, om man får uttrycka sig så, Sverige kommer att klara sig bra utan Gud. Religionen hänvisades till en privat sfär och kyrkan marginaliserades i kontakten med samhället.

Du tycks mena att i historisk belysning är den kris vi nu talar om inte unik, och kanske inte heller så allvarlig som vi lätt tror. Att vi som lever och verkar i kyrkan på 2000-talet kanske tvärtom har ganska goda förutsättningar att verka.

– Ja, på många sätt tycker jag att det är så. Under de senaste 20 åren har vi sett en växande öppenhet mot kyrkan och det kyrkliga perspektivet från samhället i övrigt. Vi kommer in i skolorna, samverkar med andra och välkomnas av det offentliga systemet på ett sätt som var otänkbar för 40 år sedan.

– Det man också kan säga är att kyrkan resursmässigt aldrig har varit starkare än nu i modern tid. Vi har väldigt kompetenta människor som är verksamma inom kyrkan inom olika sektorer och vi har stora ekonomiska resurser när det gäller att kunna göra många saker.

– Det finns också en ny öppenhet för livsfrågorna. I 70-talets början sa man från offentligt politiskt håll att det kyrkliga eller det religiösa inte är intressant, för vår tid är förnuftets och upplysningens tid. Idag märker vi att detta perspektiv inte gick att tränga bort. Det räcker inte med en ljus lägenhet, rinnande vatten, mat på bordet och läskunnighet. Människors behov är mer komplexa än så. Mitt i allt detta sitter vi ännu och känner så som Claes-Bertil Ytterberg en gång skrev: var detta allt?

Är det riktigt att säga att krisen än så länge mest sitter i våra huvuden?

– På sätt och vis kan jag tycka det. Samtidigt får jag ganska ofta höra att kyrkan är mer marginaliserad än vad vi själva tror. Jag är inte säker på att det är så. Men det får mig att tänka att det som vi i någon mån inte har lyckats med, är att nå ut med vårt budskap. Vi har inte kunnat kommunicera det tillräckligt. För det jag hela tiden möter väldigt starkt i kontakten med människor utanför kyrkan, är att de blir så starkt överraskade och tittalade av vad vi har att berätta.

Det går ändå inte att förneka att vi blir allt färre i kyrkan och att vi rent ekonomiskt går mot sämre tider.

– Det stämmer förstås. Men om man tänker på att det sedan 1952 har varit möjligt att lämna kyrkan och att vi ännu tio år efter skiljandet från staten räknar 78 procent

som kyrkotillhöriga, så är det en exceptionellt hög siffra. Det är rimligt att vi framöver ser en fortsatt gradvis minskning av tillhörigheten, men om inget oförutsätt inträffar bör det vara just en gradvis minskning som vi har möjlighet att anpassa oss till.

Vilka anpassningar vill du då se? Vad kommer att krävas av förtroendevalda och anställda för att behålla och utveckla kyrkans arbete?

– Vi kommer att ställas inför flera val framöver. Vi kommer att behöva välja var vi lägger våra resurser och vi kan behöva öka skärpan i det vi gör. Vi kanske till exempel inte i samma utsträckning som nu kan bjuda andra organisationer på saker och ting. Vi kanske måste ta betalt för insatser inom vård, omsorg och skola. Och kanske finns det också en beredskap för detta, för vi har verkligen något som är värt att betala för; kompetenser som saknas på annat håll, och det ska vi inte sticka under stol med.

– Sen måste vi hitta sunda former för organisationen med bärkraftiga strukturer och koppla detta till väldigt stark lokal närvaro. Det pastoral perspektivet med gudsmötet, samtalen, verksamheterna, ska främjas genom effektiva administrativa och organisatoriska strukturer. Ibland är omställningarna svåra och krävande, men det omistliga är inte de organisatoriska enheterna, utan att det finns tid och kraft till mötet med människor på alla nivåer i samhället.

– En nyckelfråga tror jag också är att få väl fungerande system för styrning och ledning. Dels för att hålla ned kostnaderna, men också för att skapa ett klimat som är dynamiskt och utvecklande. Att förvalta det vi har är viktigt, men ännu viktigare är att besluten blir framtidsblickande. Jag tror att inställningen smittar av sig. Hör vi bara dystra tongångar blir vi lätt dystra. Men lyckas vi skapa en anda så att både de som sitter i styrelsen och i linjeorganisationen kan känna att wow, vilket fantastiskt uppdrag vi har; så sprids istället känslan av att det är värt att satsa framåt och inte bara att göra minsta möjliga.

Jag har uppfattningen att församlingar och samfälligheter i allmänhet är bra att ta ansvar för sin ekonomi. I det jobbet ingår att förutse och parera de dalande kurvorna i diagrammen. Samtidigt kan jag känna att det blir kontraproduktivt att enbart stirra på kurvorna. Att det blockerar andra synsätt.

– Visst är det så. Jag tror att den mentala bilden, föreställningen om vad som ska ske, i hög grad präglar det jag gör. Om vi bara ser kurvor som pekar neråt och enbart talar i de termerna med varandra, både i styrelser och professionella arbetsorganisationer; så

Helige Ande. Den kanske knepigaste figuren att komma underfund med i det treeniga gudsbegreppet. Den Gud som skapar och den Jesus som levt på jorden är lättare att förstå. Men i Galaterbrevet (Gal 5:22-23) finns en uppräknig av "andens frukter" som kan sätta oss på spåret. De frukter "hjälparen", som Guds Ande ibland kallas, förser oss med är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, ödmjukhet och självbehärskning.

Internationell diakoni och mission. "Församlingen får även lämna bidrag till internationell mission och diakoni" står det i kyrkoordningen. Skrivningen är en markering av en förändring efter år 2000. Innan dess fick en församling bara stödja verksamhet inom de egna gränserna. Den nya skrivningen stämmer bättre med kyrkan som Kristi kropp. Där finns inga gränser; bara en jord och en mänsklighet. Hela Världen – Svenska kyrkans internationella arbete är det nya namnet på det som tidigare kallades Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission.

Johannes 14:27 "Känn ingen oro och tappa inte modet." Det är biskop Thomas Söderbergs valspråk. Thomas Söderberg är Västerås stifts 37:e biskop sedan reformationen. En biskop väljs av präster, diakoner och förtroendevalda elektorer. Till en biskops uppgifter hör bland annat att svara för ledning och tillsyn, vårda och värna kyrkans enhet och att viga präster och diakoner. På Västerås stifts hemsida finns en kalender där du kan se vad biskopen gör den här veckan.

Kyrkoordningen. Kyrkoordningen är Svenska kyrkans samlade regelsystem och anger de strukturer och beslutsformer som gäller för församlingar, stift och nationell nivå. Men kyrkoordningen vill också, främst genom de avsnitt som inleder de olika kapitlen, säga något om trons innehåll. Kyrkoordningen revideras fortlöpande av kyrkomötet. Kyrkomötet utfärdar även bestämmelser av detaljkaraktär utöver kyrkoordningen. Mer finns att läsa på <http://www.svenskakyrkan.se/kyrkoordningen/>

Vi besitter ofantliga möjligheter med de resurser och kompetenser och det innehåll vi har just nu, idag. Och det finns inget som säger att detta ska ta slut. Tvärtom, med detta för handen kan vi gå ut med en känsla av att vi äger alla de möjligheter vi behöver.

Luther. De vanliga schablonerna om Luther som en dyster, plikttrogen träkmåns bör man ta sig förbi. I skrifter och biografier möter oss en levnadsglad, motsägelsefull, egensinnig, inspirerande sanningssökare. I en och samma person är Luther en medeltidsmänniska obotligt fast i föreställningar vi gjort oss fria från och en upplysningsman visionärt vänd mot en framtid vi ännu inte uppnått.

Musik. Musiken har burit guds-tjänstlivet genom sekler från klassiskt sakrala uttryck till brusande församlingssång och distade elgitarrer. Under de senaste trettio åren har nya musikaliska uttryck skapat liv i kyrka och församling, till exempel gospel, Taize, sydafrikanskt, rock och musikalerna. 2 300 kyrkomusiker och 5 500 körer håller musiken levande.

Nidaros. Gammalt namn på staden Trondheim. Nidarosdomen i Nidaros stift utgör målet för flera medeltida pilgrimsleder varav en, Romboleden, börjar i Köping och leder via bland annat Ludvika och Särna hela vägen till Trondheim. Sommaren 2010 ordnas ett nationellt pilgrimsmöte vid Loka Brunn i Grythyttans församling, Västerås stift.

kommer detta att påverka den mentala bilden och med tiden färga av sig på våra möjligheter. En känsla av att "det går inte" börjar spridas och då tror jag någonting dör i organisationens hjärta. Därför måste vi ha mentala bilder som säger oss att vi besitter ofantliga möjligheter med de resurser och kompetenser och det innehåll vi har just nu, idag. Och det finns inget som säger att detta ska ta slut. Tvärtom, med detta för handen kan vi gå ut med en känsla av att vi äger alla de möjligheter vi behöver.

Finns det en trosaspekt i detta?

– Ja, jag tror att det har med tro att göra. En framgångsrik idrottare tränar ju sig i att tro att det omöjliga är möjligt. Och kristen tro igenkänns på att vi tror på det vi ännu inte har sett. Det är trons själva väsen. Vi tror att det omöjliga är möjligt, nämligen att en död har uppstått, att destruktionsen har övervunnits. Det kan verka oerhört dumt att tro det i en tid när destruktionsen vinner mark och döden övervinner livet runt omkring oss. Och ändå delar vi den här tron, tillsammans med miljoner andra, tron på att den goda kraften segrar. Och då måste vi ju ändå kunna tro att det ärende vi har överkommer siffrornas tyranni, oavsett vartåt siffrorna pekar.

– Organisationen är trots allt bara ett instrument för att berätta historien, ingenting annat. Själva historien påverkas ju inte av hur det går för organisationen.

Ett annat sätt att betrakta framtiden än att enbart stirra på siffror är att försöka få syn på de arenor där vi i kyrkan möter framtiden. Arenor där slaget om framtiden står. Vilka sådana arenor ser du?

– Ett av de stora slagfälten är mötet med människor i livets alla skeden, till helg och vardags. Och folkkyrkans stora grej i det perspektivet tror jag är att vi är närvarande som kyrka så att folk känner igen oss. Därför är en helt avgörande sak att vi som

upplevs representera kyrkan är igenkända, oavsett om vi är anställda, förtroendevalda eller engagerade på annat sätt.

– Hur mötet upplevs har mycket att göra med vilken inställning vi har som finns med i detta sammanhang. Därför står slaget också inne i oss själva. Vi behöver gjuta mod i varandra att stå upp för detta. Att vara stolta över att tillhöra en organisation som berättar om det förunderliga; om befrielse och upprättelse och en Gud som älskar bortom allt förstånd.

Det innebär att vi också måste vara förankrade i vår tro. Ta tron på allvar så att det inte blir en urholkning inifrån. Det måste vi hjälpas åt att odla hos varandra. Och man måste vara beredd att göra det själv.

– Det är också viktigt att vi går människor till mötes när det gäller de kyrkliga handlingarna. Att kunna erbjuda de former människor vill ha. Det kan inte vara så att alla dop sker klockan 14 i kyrkan utan musik. Vi ska kunna erbjuda dop som fest, dop i enkelhet i hemmet, dop i gudstjänsten och så vidare.

– Ett annat viktigt slagfält är samhällsrollen. När kyrkan avlövades och fick bli den andliga delen av systemet, så förbjöds diakonissor att vara verksamma med socialt arbete, för det skulle den sekulära socialstrukturen ta hand om. Men idag behöver det starka samhället assistens på alla sätt. Jag tror därför att kyrkan har stora möjligheter att återta en del av initiativet inom vård, skola och omsorg.

Ligger också en del av lösningen på en sämre ekonomi här? Att kyrkan som entreprenör mot betalning utför samhällstjänster.

– Jag tror att det är en framkomlig väg som kommer att tillföra resurser till kyrkan i vid mening. Jag vet inte om det är en mjölkko, men det tillför resurser på olika sätt. Därför ser jag väldigt positivt på Eckerdals utredning där han öppnar för att församlingarna också kan bedriva näringsverksamhet.

Det talas mycket om sjunkande frekvenser i dop, konfirmation och andra kyrkliga handlingar. Är det möjligt att vända den trenden?

– Här står också slaget om framtiden, såklart, och särskilt när det gäller unga. Så är det ju för vilken organisation som helst, men särskilt för en organisation som jobbar med värderingsfrågor. Där är mötet med unga människor helt avgörande.

– Jag skulle säga att något av det allra viktigaste är att skapa förutsättningar för att kyrkan ska kunna möta barn och ungdomar på ett relevant sätt. Det man har tillgodogjort sig när man är tjugo år kommer att vara bärande för en i hela livet. Om kyrkans perspektiv finns med då, kommer det att göra det också i fortsättningen, även om vägen skulle bli krokig.

– Det här kräver beredskap att satsa för det som kostar i arbetet med ungdomar är personal. Personal som beredd att arbeta på obekväma arbetstider och att satsa sig själva i det arbetet. Det gör verkligen skillnad och det ser vi idag. Församlingar som satsar på barn och unga får också större grupper med konfirmander.

Det innebär att församlingen lokalt har makt att påverka sin egen framtid. Att dystopin många ser framför sig inte behöver bli verklighet.

– Absolut. Man är inte dömd till att sitta still och invänta slutet. Man kan göra skillnad och bidra till att engagemanget och framtidstron bryter ut. Det har hänt tidigare i kyrkans historia, vi kan tänka på de diakonala föreningarna, syföreningsrörelsen, den ungkristna rörelsen. Senare har vi haft en fantastisk liturgisk väckelse som skänkt oss nya gudstjänster i våra kyrkor; vi har hela musiksidan med en kvalitet och bredd på toppnivå liksom ett omfattande socialt och internationellt engagemang.

– Det allra viktigaste är nog att vi som är burna av kyrkans tro inser att vi kan göra skillnad. ●

Anders Hagman

B-tillägg. Kan du inte räkna med att få ut som förtroendevald. Men viss sammanträdesordning, kanske ersättning för förlorad arbetsinkomst, resekostnader, ett ord på vägen och en himla massa gott fika. Kanske också en skön säng och en kvällsmassa på Stiftsgården eller Finnåkers kursgård om det vill sig väl.

Primus inter pares. Mer kyrkligt fikonspråk. Det latinska uttrycket betyder "den främste bland jämlikar" och används för att beskriva ärkebiskopens roll i biskopskollegiet. Ärkebiskop Anders Wejryd prästvigdes för Västerås stift 1972 och var kyrkoherde i Munktorp och Arboga under 20 år.

I. Betyder kul på sms-språk. Kan vara användbart när ungdomarna börjar skicka förslag och frågor med sina mobiltelefoner. Andra användbara uttryck på svenska och engelska: 7k=sjuk, thx=tack (thanks), omg=oh my god, 3vligt=trevligt, p&k=puss och kram, bsdv=bara så du vet.

Göran Melesjö, Fia Wikström och Sebastian Holmgren inför sitt första sammanträde med stiftsfullmäktige.

Foto: Åke Paulsson

Ny i politiken

Tre nya nomineringsgrupper har tagit plats i Västerås stiftsfullmäktige efter kyrkovalet i höstas. De skiljer sig åt på många punkter men har också en del gemensamt. Det som förenar är det diakonala perspektivet och ett brinnande engagemang för kyrkan. Möt Sebastian Holmgren, Frimodig kyrka, Göran Melesjö, Miljöpartister i Svenska kyrkan och Fia Wikström, Vänstern i Svenska kyrkan.

Foto: Åke Paulsson

Sebastian Holmgren

Bor: Västerås

Nomineringsgrupp: Frimodig kyrka (två mandat i stiftsfullmäktige)

Familj: Föräldrar och två syskon

Ålder: Född 1991

Studerar: Tredje året på samhälls/medieprogrammet på Kopparlunds-gymnasiet

Instrument: Gitarr; med i bandet God dag, herr Dromedar på skolan ("vi säger att vi spelar ganska dålig pop")

Lyssnar på/läser: Kristen musik och Thåström, läser gärna John Wimber

Favoritlag: VIK Hockey

Sebastian Holmgren

Med sina närmare två meter syns Sebastian Holmgren mer än väl när han banar sig fram genom foajén på Kopparlundsgymnasiet i Västerås. Skoldagen är slut, och av hans gymnasietid återstår bara en termin. Vid valet till stiftsfullmäktige kryssades han från en femtondeplats på valsedeln hela vägen upp till toppen.

– Ja, jag blev nog lite av en 'posterpojke', ler han vid minnet av det intensiva kampanjandet för att få in en riktigt ung person i kyrkopolitiken.

Han svarade utan större tvekan ja när Bäckbykyrkans ungdomspräst frågade om han kunde tänka sig att ställa upp.

– Jag kände mig trygg med den tydliga profilen i Frimodig kyrka, som vill satsa mycket på diakoni och att vara en missio-

nerande kyrka med Jesus i centrum.

Sebastian återkommer ofta till Jesus.

– Ja, alla kyrkor skulle tydligare kunna predika om Jesus först och främst – och att hans kärlek omfattar alla, inte bara dem som går i kyrkan! Jesus är det relevantaste i kyrkan och jag vill att han ska bli större i mitt liv.

Sebastian säger att han möter ett stort andligt sökande bland sina jämnåriga, och önskar att kyrkan skulle brinna mer för de unga och ta deras sökande på allvar.

– En del tycker att konfirmandarbetet inte tar de andliga frågorna på allvar utan att det blir lite flummigt.

Men Sebastian Holmgren har inte växt upp i ett andligt hem. Vändningen kom när hans farmor dog.

– Jag kunde inte begripa att Gud fanns. Men bestämde mig ändå för att konfirmera mig. Och jag hittade Gud och Jesus på konfa-lägre.

När även lillasyster konfirmerats började både syskonen och föräldrarna att söka sig till Bäckbykyrkan – till gudstjänster och Alphakurser.

*– Vi hittade liksom hem allihop!
Jag älskar kyrkan, och liturgin
hjälper mig.*

Sebastian leder lovsången i kyrkan, spelar gitarr och finns med som konfirmand-assistent.

Inom Frimodig kyrka finner man tydliga linjer när det gäller både samkönade äktenskap och vad han kallar "försoning" i kvinnoprästfrågan. Sebastian uttrycker sig milt och värtaligt – och tydligt:

– Jag gillar inte den riktning Svenska kyrkan har; till exempel i äktenskapsfrågan. Vi vill att begreppet äktenskap bara ska gälla man och kvinna.

Och gruppen vänder sig emot tendensen att inte prästviga kandidater som inte vill viga samkönade par.

Men han poängterar att även homosexuella är välkomna till kyrkan.

– Det har kyrkan misslyckats med! I stiftsfullmäktige hoppas Sebastian samverka med posk och kd och att han får vara just ung, med utrymme för det han brinner för:

– Jag vill att vi satsar mycket på ungdomar och konfirmander. Diakoni bland samhällets utslagna är också viktigt. Och att folk bemöts på allvar, med en öppen famn.

– Vi vill ha en missionerande inriktning och fylla tomma kyrkor med människor!

Fia Wikström

Hon heter egentligen Birgitta, men har aldrig kallats annat än Fia, ett namn hon fick efter en "tuff kärring från Lodstöparbo".

Kärring vet jag inte just, men nog uttalar sig denna nya kyrkopolitiker både rakt och tufft, inte minst när det gäller samhällets och kyrkans sociala ansvar.

– Ja, kyrkan står ju ofta i frontlinjen av socialt arbete bland samhällets minsta och utsatta och har ofta större kunskap om det än vad de offentliga institutionerna har, säger Fia Wikström.

Och någonstans här går det ihop – att vänsterpartister som traditionellt kanske inte förknippats med någon omfattande religiositet ställer upp i kyrkopolitiken, inom nomineringsgruppen Vänstern i Svenska kyrkan.

– Det finns ju två stora grupperingar – de vänsterpartister som är ateister och de som tänker sig att Jesus var den förste socialisten, noterar Fia Wikström.

Till den senare grupperingen hör hon själv.

Foto: Åke Paulsson

Fia Wikström

Bor: Säter; med uppväxt nära Bispbergs gruva

Parti: Vänstern i Svenska kyrkan (enda mandatet i stiftsfullmäktige)

Bakgrund: Socionom vid Rättspsykiatriska kliniken i Säter

Ålder: 44 år

Familj: Delsbo och två barn, 12 och 16 år

Läser gärna: Skönlitteratur av avkopplande slag

Årets andliga kulturupplevelse: Konsert med samiska sångerskan Sofia Jannok vid Östra Silvbergs gruva

– ViSK anser att kyrkan ska vara aktiv i samhällsdebatten kring utsatta grupper som far illa. Om vänstern traditionellt varit emot kyrkan har det ju handlat mer om ett motstånd mot överheten!

Hon finns med som vänsterpartist i Sätters kommunfullmäktige. Partimedlemmarnas engagemang i kyrkopolitiken fick 2002 beteckningen "Vänstern i Svenska kyrkan", en bred gruppering av religiösa socialister. Ordet solidaritet hörs ofta i samtalet med Fia Wikström, som nu bär med sig sina värderingar in i stiftsarbetet:

– Ja, det handlar om både solidaritet och grundläggande demokratiska värderingar. Människor behöver försvara och underhålla sin mänsklighet genom att göra goda saker.

– Jag vill verka för en öppen folkkyrka, med fler aktiva lekmän. Skapa samarbeten, till exempel genom utbildning, och bygga broar med andra organisationer som delar samma värderingar.

I fullmäktige innebär det ett möjligt samarbete med de traditionella partierna, snarare än de icke-politiska nomineringsgrupperna. – De religiösa grupperna verkar mer ideologiskt slutna och konservativa, säger hon framt.

Angående sitt eget kyrkliga engagemang betecknar hon det som "alldeles för litet".

– Jag upplever oftare andlighet i hemmet på helgerna. Jag kan städa, umgås med familjen och njuta av att höra kyrkklockorna.

– Men visst händer det att jag går i kyrkan, den är ju ett nav i samhällslivet, inte minst kulturellt!

Även om Fia Wikström räknar sig till de troende vänsterpartisterna anser hon inte att en personlig gudstro är ett krav för att engagera sig kyrkopolitiskt.

– Det står var och en fritt att finna sin andlighet, med respekt för andras. Som socionom och kurator vid Rättsspsykiatriska kliniken i Säter torde hon ha måttet fullt av socialt engagemang. Hur orkar hon driva detta även på fritiden? Här blir hon tyst någon sekund.

– Fritidsengagemanget är förebyggande samhällsarbete. Genom engagemanget i ViSK får jag andlighet och avkoppling från vänsterpartiet, och genom partiet får jag koppla av från mitt jobb.

– Jag tror att vi har ett grundläggande behov av att ta ansvar för andra. Kan man

dessutom finna en andlig gemenskap blir det roligare att leva!

Göran Melesjö

Miljöpartisten Göran Melesjö från Rättviksbyn Västberg finner det gudomliga i naturen, kärleken och de goda mötena mellan människor. I en teknikcentrerad tid när människor "jobbar sig sönder och samman" och kyrkan tappar medlemmar vill han bereda mer plats för just de värdena. – Vi måste använda hela vår repertoar för att komma i kontakt med det heliga, inte bara intellektualisera och arbeta med vänsterhjärnan.

– Gud finns mer i våra hjärtan och i kärleken, i samtalet, musiken, erotiken och poesin. Den sidan skulle jag vilja släppa in mer i kyrkan.

Göran Melesjö har under alla år och i varierande arbeten väntat om jord, skog och mark – i lantbruk, skogsbruk och parkskötsel – och kallar sig rätt och slätt naturvårdare.

Som ny ledamot i stiftsfullmäktige vill han betona en helhetssyn på kyrkans arbete. Han talar eftertänksamt och med tydligt kvardröjande blekingsk dialekt:

– Jag vill bidra med en grön infallsvinkel och önskar att kyrkan skulle vara ännu mer ett språkrör för de svaga. Klyftorna har blivit stora, människor har reducerats till att bara jobba och konsumera. Men vi är ju andliga varelser, och kyrkan borde vara mer öppen och fånga upp människor. Vidga repertoaren och ordna temasammankomster där människor kan mötas 'in life'.

Han talar med avsmak om det tekniska "apparatsamhället" och lever som han lär – utan uppkoppling eller teve och med sparsam användning av mobiltelefonen.

Han planerar att skriva motioner till stiftsfullmäktige om bland annat förvaltningen av skog och kulturarv och efterlyser en vassare ton från kyrkans sida:

– Kyrkan ska vara mer synlig, våga ta ställning och höras i samhällsdebatten.

Och den praktiska tillämpningen av befintliga miljöpolicies kommer att utsättas för Görans granskning, liksom arbetsmiljön och den i hans tycke hierarkiska beslutsprocessen.

Han upplevde sitt första fullmäktigemöte något rörigt med alla nya ansikten och rutiner, men är glad över ett nytt socialt

Foto: Åke Paulsson

Göran Melesjö

Bor: Rättvik

Nomineringsgrupp: Miljöpartister i Svenska kyrkan (totalt två mandat i stiftsfullmäktige)

Bakgrund: Lantbrukare, skogsarbetare, parkarbetare, arbetat inom vård och omsorg, för närvarande sjukskriven

Ålder: 59 år

Familj: Sambo och blivande hustru Leena, två vuxna döttrar

Favoritmusik: Numera klassisk musik

Bra författare: Harry Martinsson, Sven Edvin Salje

sammanhang, och ser fram emot samverkan med s- och c-grupperna.

Göran Melesjö var med och startade miljöpartiet i Karlshamn en gång i tiden, har erfarenhet från kommunpolitik från flera håll och när han nu går in i kyrkopolitiken betonar han att "det teologiska och ekologiska samsas väldigt bra".

I den mån han själv går i kyrkan blir det snarare vid musikgudstjänster eller temasamlingar än högmässor. Huruvida det krävs en personlig tro för att engagera sig i stiftet tycker han är en definitionsfråga: – Visst måste vi väl tro på något gudomligt. Men både partiets och mina grundvärderingar bygger på en inre, andlig revolution. Helighet och helhetssyn hänger ihop. 🍷

Ann Lystedt

A close-up, high-angle portrait of Karin Perers. She has short, dark, slightly messy hair and light blue eyes. She is looking directly at the camera with a slight, pleasant smile. Her skin is fair with some freckles. She is wearing a red lipstick. The background is dark and out of focus.

Karin Perers kan förmodligen titulera sig Västerås stifts mesta styrelseproffs. Fjorton år gammal fick hon sitt första förtroendeuppdrag som ordförande i den lokala Vi Unga-klubben i Folkkärna. Idag har hon ett dussintal uppdrag, varav de flesta inom kyrkan. Det allra viktigaste för en förtroendevald, menar hon, är att lära sig lyssna.

Förtroendevald

Karin Perers vet vad som krävs

Som kyrkomötets förste vice ordförande delar Karin Perers uppgiften att leda förhandlingarna i plenum.

Lyssna, ta ställning och våga leda

Det är dagordningen för en förtroendevald

Karin Perers kan vara en svår fångad fågel, ständigt på väg till nästa uppdrag. Ändå verkar hon aldrig jagad. Och när man väl hunnit upp henne tycks hon ha all tid i världen.

Den tråden är tacksam att spinna vidare på när jag några veckor senare träffar Karin hemma i Dalarna. Bakvatten är kanske att ta i. Men under den korta resan ut till släktgården i Mörtarbo radar de folkhem-ska käckheterna upp sig som nostalgiska illustrationer i en bok om Min Hembygd. Krylbo station. Saab 900. Röda lador. Lekande barn vid byskolan. När vi möter postbilen farande som en gulsuddig fjärril genom landskapet ter den sig som en osalig ande på kant med livets trygga gång. Det är förstås inte riktigt sant. Det finns inga utmarker i vårt land som inte följer med sin tid. Också här finns bredband och ensamkommande flyktbarn. Arbetslöshet och skraplottsdrömmar. Ändå finns det i Karin Perers liv en kontinuitet som präglar hennes livssyn och kanske också hennes karaktär. Och den utgår från lantgården Mörtarbo.

– Jag är född och uppvuxen på gården. Den är på modernet en släktgård, både mamma, mormor och mormors mor är födda här. Och dessförinnan finns många generationer av män som har varit lantbrukare. Det är en dalagård som i första hand har burits av skogen, åtminstone sedan den blivit riktigt värdefull det senaste århundradet. Innan dess gav den kol till hyttorna och byggnadstimmer.

Kontinuiteten bakåt och det dagliga livet över generationsgränserna är inslag i en begriplighet och social trygghet som Karin Perers talar sig varm för där vi sitter i köket och dricker en kopp te. Från vedspisen sprakar björkved. Kanske tickar ett golvur i ett hörn. På bordet ligger korrektivet till en skrift om bygdens store son, Erik Axel Karlfeldt, som Karin är redaktör för. Nu

väntar jag bara på att en katt ska komma och stryka sig kring benen.

Till uppväxten hörde en samhällsdanande ambition som kom att forma Karin Perers. Där ingick kyrkan, bildningsivern och ansvaret för det gemensamma.

– Det tillhörde livet att gå i kyrkan.

Församlingen var väldigt aktiv när jag var liten och det var spännande att få vara med. Min mamma var aktiv i kyrkan som förtroendevald och jobbade hela sitt vuxna liv med folkbildning. Pappa var engagerad för samhälle och politik, förutom att han var aktiv jord- och skogsbrukare.

– Så kultur och folkbildning, jord och skog har varit väldigt viktigt i den här familjen.

Sitt första föreningsuppdrag fick Karin Perers när hon som 14-åring blev ordförande i den lokala Vi Unga-klubben. Vi Unga är en från början landsbygdsbaserad organisation, som bygger på idén att unga ska leda unga. Hur var då den unga Karin som ordförande?

– Jag tror att jag alltid försökt se att människor är olika och att alla ska kunna bidra på sitt sätt, men att vi kan ha olika roller, säger hon. Det är något jag har med mig hemifrån. Att det är en poäng att vi är olika och då ska vi ta vara på det. Ingen kan allt, men tillsammans kan vi mycket – en klyscha på sätt och vis, men det är en användbar inställning som jag växt upp med. Målet i Vi Unga är att fostra ansvarskännande samhällsmedborgare och förbereda dem för att ta plats i föreningslivet. Det målet måste Karin Perers sägas ha uppfyllt med råge. Hon gick snart in i lokalföreningen av centerns ungdomsförbund. Hon kom med i Vi Ungas förbundsstyrelse i gymnasieåren och blev 23 år gammal förbunds-

Som när hon springer ihop med biskop Thomas Söderberg i kyrkomötets korridorer. Det fattas bara en kort stund innan kyrkomötet ska öppnas. Karin har just avslutat ett möte som centergruppens ordförande och behöver se över det sista med presidiet innan hon kliver upp på podiet som kyrkomötets förste vice ordförande. Ändå tar hon sig tid för det där korta mötet med biskopen, på språng med kaffekoppen i hand. Ingen stress i blicken. Samma inkännande samtalston som alltid. Hon ger intryck av att ha en timme på sig trots att det bara handlar om ett par minuter. Det finns något tryggt och nästan sävligt över Karin Perers. Det har inget med tröghet att göra. Det är en medveten strategi. Hennes lugna saklighet skapar små bakvatten i tidens ström där mötet med människor får ta sin tid.

Rock for Moc. Västerås stifts alldeles egna drogfria allkulturfestival på Finnåkers kursgård. Arrangeras årligen sedan 1989. Under två dagar samlas tusen ungdomar och vuxna för att medverka och ta del av musik, teater, rollspel, undervisning, teater, dans och mycket mer. Har en egen hemsida: www.rockformoc.com.

Skogen. Svenska kyrkan är Sveriges sjunde största skogsägare och Västerås stift äger drygt 50 000 hektar skog. Den mesta marken har skänkts av sockenbor under medeltiden för att hysa kyrka och säkra prästens försörjning. I modern tid har markinnehavet koncentrerats till skogsmark och överförs till stiftet för rationell förvaltning. Församlingarna får andelar av avkastningen i förhållande till sitt ursprungliga innehav. Utdelningen har under senare år legat på omkring 30 miljoner kronor. Egendomsnämnden ansvarar för förvaltningen av tillgångarna.

Tillhöriga. Byråkratlang för Svenska kyrkans medlemmar (de kyrkotillhöriga). Ungefär 78 procent av invånarna i Västerås stift, omkring 440 000 personer, är medlemmar i Svenska kyrkan. Det är något över riksgenomsnittet.

Unga. Barnen är vår framtid, sägs det i en segsliten klyscha. Kristen tro förmedlar snarare att barnen är vår räddning i detta nu. Att ta emot Gud som ett barn, att se barnen, att bejaka barnet i oss själva är några av de perspektiv som lyfts fram i Västerås stifts stora satsningar på barn och konfirmander under senare år. Men naturligtvis är barn och unga också kyrkans framtid. Barn som döps i kyrkan och känner sig hemma i kyrkan blir senare konfirmerade i kyrkan, gifter sig i kyrkan, döper sina egna barn i kyrkan och stannar; i högre grad än andra, kvar i kyrkan hela livet.

Överst: Karin Perers leder ett möte i centergruppen på kyrkomötet.
Näst överst: Överläggningar på Restaurant Dalahästen med centerkollegor i Västerås stift.
Mitten vänster: Förberedelser på hemmaplan inför kvällens kyrkofullmäktige i Avesta.
Mitten höger: Ett urval kulturprojekt på köksbordet.
Nederst: På uppfarten till släktgården i Mörtarbo.

ordförande för hela organisationen som då hade, jo precis så exakt är hon: 45 028 medlemmar.

– I det sammanhanget kom jag också med i Statens Ungdomsråd och fick arbeta med ungdomars delaktighet i den stora utredningen Ej till salu tillsammans med bland andra Mona Sahlin och Margot Wallström. Det var lärorika år.

Men då bodde Karin Perers inte längre hemma på familjens dalagård. Efter gymnasiet flyttade hon till Uppsala och tog en fil kand i samhällsorienterande ämnen. Efter det hamnade hon i Stockholm. Där väntade jobb på bokförlag och studieförbund och det första kyrkopolitiska uppdraget, som förtroendevald i Sofia församling. – Jag minns att min mamma då sa: Nu ska du se att det inte bara är Jesus i kyrkan. Och det brukar jag tänka på ibland. För det är mycket organisation, det är mycket ekonomi och ibland är det ganska mycket, vad ska jag säga, intriger och bekymmer i kyrkan också. Så det var ju en sann kommentar.

Någonstans på vägen blev hon, som hon säger, också gift och fick tre barn. När så Olof Johansson blev centerpartiets ordförande 1987 blev hon överraskande tillfrågad att bli talskrivare åt honom i riksdagsarbetet och senare som miljöminister. – Jag tror han valde mig för att jag kunde tillföra åhörarnas perspektiv. Det finns så många som jobbat med partipolitik hela sitt liv, men jag kom litet grand utifrån och kunde vara det där åhörarörat som tänkte på vilka referenser och perspektiv som är viktiga för människorna i Arjeplog eller i miljörörelsen.

Efter nästan två decennier hemifrån, just när äldsta barnet skulle börja skolan, lämnade hon jobbet som talskrivare och flyttade tillbaka till Avesta och Mörtarbo. – Jag såg det som en spännande utflykt i rikspolitiken. Partipolitiken är inte min främsta arena och jag har aldrig längtat efter någon partipolitisk karriär, konstaterar hon.

Istället började Karin Perers arbeta som kulturarbetare och skribent och steg på allvar in i kyrkopolitiken. Och frågan är om hon inte idag skulle kunna titulera sig styrelseproffs nummer ett bland de förtroendevalda i Västerås stift. Smaka på den här listan: Karin Perers sitter i kyrkomötet, stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och kyrkfullmäktige i Folkärna. Hon är gruppleddare för centern i kyrkomötet och stiftet. Hon sitter i kommunfullmäktige i Avesta. Och

har därutöver plats i styrelserna för Sjöviks folkhögskola, Länsteatern, Musik i Dalarna och Dalarnas museum.

När hon ska sammanfatta sina erfarenheter från alla kyrkliga uppdrag sätter hon handen i bordet, drar efter andan och säger på klingande dalmål:

– Nu ska du få höra: Det är roligt och nästan alltid lättsamt att vara förtroendevald i kyrkan. Och det här gäller främst i församling och stift där jag tycker vi har ett gott samarbetsklimat. Jag känner mig aldrig tveksam att delta i ett samtal och en dialog i stiftsstyrelsen eller församlingen eller i mera informella grupper.

– Det nationella arbetet kan vara mera tillspetsat. Där finns ett bredare register av åsikter och mera av det som jag kan känna faktiskt är främmande för mig i kyrkan. Det som brinner i mig är att alla människor är skapade till guds avbild och lika värda. Då har jag svårt med dem som visar skepsis mot att kvinnor vigs till präster eller fördömer en del människors kärleksrelationer. – Men för det mesta känner jag stor glädje i mina uppdrag. Jag kan känna att min lilla insats ibland gör skillnad. Och det är ju positivt.

När Karin Perers ska sammanfatta vilka egenskaper som är viktigast för en förtroendevald lyfter hon fram individens ansvar. Att tillhöra en nomineringsgrupp minskar inte det egna ansvaret. Det gäller att hela tiden se andra människor, lyssna till vad de har att säga och utifrån detta våga dra egna slutsatser; våga ta ställning och våga leda.

– Man måste våga vara den man är. Våga ställa frågor när man inte begriper. Våga göra inlägg och ifrågasätta.

– Det är naturligtvis viktigt att vara förbädd också, och att följa upp det man är med om att besluta. Jag som har så många uppdrag är väldigt noga med att avsätta tid för allt jag tar på mig.

– Men, tillägger hon, det är också viktigt att brinna för det man gör som förtroendevald.

Många som börjar som förtroendevalda i kyrkan har tidigare erfarenheter från kommunpolitiken. Och likheterna är nog fler än skillnaderna, tycker Karin Perers.

– Vi måste vara uppdaterade, vi måste ha en omvärldsspaning som gör att vi hela tiden är uppmärksamma på hur det samhälle vi verkar i förändras, både strukturellt och för människor i vardagen. Det är viktigt och det delar kyrkan med kommunen.

Vänstift. Västerås stift har varit vänstift med det anglikanska stiftet Libombo i Moçambique sedan 1997. Vänskapen sträcker sig ytterligare ett decennium tillbaka i tiden. Ungdomsutbyte, missionärer, församlingsresor, teologisk utbildning, volontärutbyte och ett gemensamt skogsbolag är några av inslagen i denna vänskap. Sedan 2007 är vi även vänstift med Gloucester, England.

Korstecken. Längre var korstecknet indraget i ett slags symbolernas kamp, där det ansågs "katolskt" att göra korstecken i gudstjänsten. Göran Persson tillhör dem som ondgör sig över korstecknets återkomst i Svenska kyrkan i sina memoarer. Men korstecknet symboliserar som alla kristna kors Jesu uppståndelse och livets seger över döden. Det handlar inte om magi, utan om en symbol för tro. Luther skriver: När du vaknar på morgonen skall du signa dig med det heliga korsets tecken och säga "I Faderns och Sonens och den heliga Andens namn".

Yttermalung. Att sätta sig in i den kyrkliga geografin är en grannliga uppgift för en förtroendevald. Det är bara att ta fram stiftskartan och plugga in alla platser med församling eller kapell. Börja med Yttermalung, Våmhus, Tyngsjö, Himmeta, Svartnäs och Kila.

Seloter. När du är klar med Dan Brown kan det vara dags att sätta tänderna i den bibliska historien som är minst lika spännande. Då kommer du bland annat att stöta på de konservativa samarierna, de radikala zeloterna (stavas även selot) och de stränga fariséerna. I Jesu förhållningsätt till dessa rörelser och tolkningstraditioner finns ett och annat att lära.

Årets resultat. Årets resultat i bokslutet betydde länge enbart den ekonomiska sidan. Numera förstår vi att också utvärdera verksamheten i bokslutet. Visst är det viktigt att budgeten går ihop och att pengarna används väl. Men minst lika viktigt är att se hur verksamheten utvecklas. Att församlingen eller samfälligheten eller stiftet följer sina uppsatta riktlinjer och uppfyller sina mål.

Älska. Ibland erbjuder språket hemliga bakvägar för att få oss att se tillvaron på ett nytt sätt. Om ett litet I smyger in i ordet äska så får vi älska. Genast får den tekniska sidan av budgetarbetet ett mänskligt ansikte. Att söka och tilldela pengar för att utföra ett projekt eller anställa en person handlar väl i slutänden om att omsätta kärleksbudskapet i handling.

Öppen kyrka. För tjugo år sedan var det inte ovanligt att våra kyrkor var stängda och låsta utan en enda upplysning om när eller hur man kan ta sig in. I dag står de flesta kyrkor öppna dagtid för enskilda besök. Det är resultatet av en medveten strategi för att göra kyrkorna tillgängliga och en fin bild över det folkkyrkliga arvet i Västerås stift. Kyrkan är till för folket och inte tvärtom.

För urval och formuleringar svarar Anders Hagman.

– Sen är det viktigt att det finns en trygg och bra modell för hur besluten fattas. Därför skadar det inte att det kommer människor med erfarenhet av ledarskap och demokrati från andra arenor till kyrkan. Skillnader då? Karin Perers menar att styrelsearbetet i kyrkan karakteriseras mindre av konventionell politik, mindre av blockpolitik och motsättningar för motsättningsars skull och att det finns mycket klokskap och en stor önskan att hitta gemensamma och goda lösningar. – I vårt stift är det ytterst sällan vi har haft voteringar i fullmäktige eller i stiftsstyrelse, säger hon.

Gör kristen tro någon skillnad? Karin Perers dröjer på svaret och landar i ett resonemang om att den värderingsmässiga grunden egentligen inte borde skilja så mycket. Kristen tro talar om människan som Guds avbild. En sekulär måttstock är FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Båda landar i respekten för människors lika värde och en uppmaning att bejaka människors olikhet.

– Sen är ju tron bärande för mig som människa. Även om det också finns stunder av tvivel återvänder jag hela tiden till att jag bärs av min relation till Gud och tron på en långsiktig mening med allt liv. – Sen medger jag att jag inte är särskilt duktig på att formulera min egen tro och jag tycker inte heller att jag behöver kunna formulera den på ett teologiskt vis. Hemhörigheten i kyrkan bärs inte av det.

Teologiskt sett utgörs kyrkan av alla troende. Men kyrkan är också en "apparat"; en organisation som anställda, frivilliga medarbetare och förtroendevalda tillsammans sköter. Vad är de förtroendevaldas särskilda uppgift i det perspektivet?

– Ja, det är ju egentligen att möjliggöra folkkyrkan, svarar Karin Perers. Den bärs av vår tro och vår lära och klarar sig inte utan sina präster och diakoner och musiker och pedagoger och alla frivillig-

medarbetare, men som förtroendevalda kan vi vara med och organisera förutsättningarna. Våra främsta instrument är mål och budget och församlingsinstruktionen. Det låter varken romantiskt eller kristet, men så är det. Det är på det viset vi som förtroendevalda kan styra. Kan man vara förtroendevald i kyrkan utan att vara intresserad av trosfrågor? – Nej, något intresserad tror jag man ska vara. Det måste vara något som bär ett kyrkligt engagemang. En delaktighet i tron och en motivation att vara närvarande i kyrkans egen verksamhet.

Teet är urdrucket. Det är dags att lämna Mörtarbo. Karin plockar ihop sina papper inför dagens möten. Först väntar en träff med en grupp centerpartister knutna till stiftet. På kvällen är det Kyrkofullmäktige i Avesta. Då ska budgeten spikas inför ännu ett verksamhetsår med gudstjänster, möten, förrättningar och projekt. Och lita på att Karin Perers kommer att bevaka att ambitionerna inte blir för inomkyrkliga. – Jag är väldigt buren av att kyrkan har en roll utanför kyrkorumen och församlingsgårdarna. Det är viktigt att vi i varje församling

klarar att hitta arbetssätt och förhållnings-sätt som gör att vi finns för människor i deras vardagliga situationer. Det är skolor och fritidsmiljöer och arbetsplatser och köpcentra. Miljöer dit folk helt vardagligt kommer.

På vägen in till samhället passerar vi Folkärna kyrka; barndomskyrkan, konfirmationskyrkan, bygdegemenskapens och släktenas kyrka. Men har vi tid att stanna till?

Jodå, Karin Perers har tumme, inte bara med tiden, utan också med partivänner-na. Hon ringer till Restaurang Dalahästen och berättar att hon blir några minuter sen. Så får vi tid att gå in i kyrkan, tända upp och släppa in ljuset och vistas en stund i den stillhet som vetter mot tidlösheten ☘

Text och foto: Anders Hagman

Det måste
vara något som
bär ett kyrkligt en-
gagemang. En delak-
tighet i tron och en
motivation att vara
närvarande i kyr-
kans egen
verksamhet.

Fem svåra frågor

Karin Perers om...

...påståendet att förtroendevalda sysslar för litet med vision och framtid och för mycket med förvaltning.

–Det kan ligga något i det. Det är viktigt att våra mål- och budgetdokument är styrande på ett tydligt och visionärt sätt. Vi måste nog skärpa oss i det som handlar om omvärldsspaning och uppföljning av resultaten, men detaljerna ska vi inte lägga oss i. Det är kyrkoherden och de anställda som i detalj ska beskriva hur man ska uppnå målen.

...att så många av de förtroendevalda är äldre?

–Det är väl bra att äldre är engagerade, men det behöver också vara unga människor. Vi måste bli bättre på att fråga duktiga unga människor om de vill vara våra kandidater och lära oss acceptera att en del av dem som ställer upp kanske behöver flytta för utbildning eller arbete eller ger sig ut för att resa. Det är väl ingen katastrof. Det går väl att välja in någon ny i så fall.

...den beryktad partipiskan. Ska en enskild förtroendevald kunna rösta emot sin grupp, eller ska alla känna sig tvingade att följa nomineringsgruppens majoritet i en fråga?

–Som förtroendevald är det viktigt både att bottna i sig själv och att veta att vi är alla delar i ett kollektiv. Det betyder att om man har en annan slutsats än den gruppen har, så måste man tala om det i sin grupp. Och om man öppet och ärligt redovisat att jag står för en annan slutsats, då tycker jag att det absolut ska vara generöst och välkommet att vi röstar olika.

...taktiskt valsamarbete mellan nomineringsgrupper, så kallade karteller, för att främja tillsättningen av poster och ledamöter från den egna gruppen på bekostnad av andra grupper.

–Det finns ett valsystem som ska garantera proportionalitet. Bildar man karteller så skapar man andra proportioner. I vårt stift finns det en förtroendefull samverkan mellan alla grupper, tycker jag. Men inför val av de ledande posterna i stiftet har de tre grupper som tog ett gemensamt ansvar inför relationsändringarna med staten: centern, socialdemokraterna och den borgerliga gruppen, valt att dela ordförande- och viceordförandeposterna mellan sig.

...att kyrkans förtroendevalda i realiteten sitter på väldigt svaga mandat. Även i majoritetsställning har man kanske bara fem, sex, sju procent av väljarna bakom sig.

–Ja, det är ju också märkligt. Vad ska man säga? Ett gott tecken är ändå att så pass många, över 70 procent av människorna tillhör kyrkan. Det är det viktigaste kvittot på att kyrkan har en folklig förankring. Sen önskar jag verkligen att fler skulle ta tillvara möjligheten att rösta.

–Men sen måste man också se till att det politiska arbetet lever mellan valen. Vi är alltid förtroendevalda vad vi än gör i vår vardag, och där har vi möjlighet att lyssna och iakttä. Och vi kan mycket väl ha församlingsrådslag i olika delar av församlingen i enskilda frågor. 🗳️

Text och foto: Anders Hagman

"Det är roligt och nästan alltid lättsamt att vara förtroendevald"

Industristaden Västerås har efterlämnat en kvardröjande bruksmentalitet, med hierarkiska strukturer och gränsdragningar mellan olika grupper, menar stadsmissionens direktör David Sundén. Foto: Anders Hagman

Stadsmissionen fakta

Västerås stadsmission är en ideell förening och har som ändamål att utifrån en kristen grundsyn bedriva social verksamhet för människor i hemlöshet, missbruk och kriminalitet, för äldre, ensamma, invandrade och sjuka samt för barn och ungdomar.

15 församlingar ingår:

Ansgarsförsamlingen, Barkarö församling, Dingtuna-Lillhärad församling, Domkyrkoförsamlingen, EFK Korskyrkan, EFS Bäckbykyrkan, Kungsåra församling, Metodistförsamlingen, Norrbo församling, Rytterne församling, Skerike-Gideonsbergs församling, Tillberga församling, Västerås Badelunda församling, Västerås, Lundby församling, Önsta församling

Finansiering:

Avtal (t ex upphandlingsavtal med kommunen), bidrag, fondmedel, gåvor, kollekter, företagsvännar, medlemsavgifter, testamenten och försäljningsintäkter.

Diakonal offensiv

Västerås stadsmission ett år efter starten

Efter tjugo år av samtal, utredningar och halvhjärtade försök har Västerås stadsmission blivit verklighet. Femton församlingar ha enats i en strävan att skapa ett kraftfullt verktyg i det diakonala arbetet bland utsatta, missbrukare och hemlösa. Journalisten Yvonne Busk har besökt dem ett år efter starten.

Stadsmissionens ledningsgrupp har möte i Kyrkbacksgården. Värmeljus brinner på bordet, där anteckningsblock och snart uttjänade kalendrar för 2009 ligger utspridda. Det är iver och entusiasm i luften. Iver att berätta om allt som är på gång och entusiasm inför året som kommer.

– Att vi är så många som kan så mycket, det ger energi, säger **Elisabeth Karlsson Ellqvist**, föreståndare för enheten för socialt stöd. Vi blir så positivt bemötta i olika sammanhang. Alla tycker att det är bra att vi kommer igång nu och det finns en fantastisk framtidsstro.

En insikt som vuxit under året som gått är att det finns en stor kapacitet för socialt arbete i Västerås, med all den kunskap som finns i församlingar och föreningar och all välvilja enskilda västeråsare visar.

– **Många människor känner** maktlöshet inför alla hemlösa och allt missbruk. Men den spontana reaktionen är inte att dra sig undan, utan att fråga; hur kan vi hjälpa till? säger **Johan Norrby** som ansvarar för insamling från företag och privatpersoner.

Stadsmissionens direktör David Sundén tror att den välvilja de möter speglar en insikt hos människor att det behövs fler aktörer inom den sociala sektorn, att det offentliga inte kan lösa alla problem. Samtidigt är han noga med att dra upp gränser för Stadsmissionens verksamhetsfält.

– Meningen är inte att vi ska ta över det offentliga, utan bidra med nya lösningar. I det stora fältet av socialt arbete som inte är myndighetsutövning kan vi finnas med. Där kan vi skapa mycket dynamik genom att synliggöra behov, starta och driva verksamheter; ibland själva och ibland i samarbete med kommunen eller andra.

Stadsmissionen kan också gå in som aktör när kommunen upphandlar verksamheter och har redan gjort det. *Stöd- och motivationscenter*, tidigare *Hela Människan*, drivs sedan 1 januari av Stadsmissionen och hyser samtidigt kommunens dagverksamhet för hemlösa. Föreståndare där är **Ronald Henriksson** som också ingår i Stadsmissionens ledningsgrupp.

2010 vill Stadsmissionen också vända ljust mot ungdomar. Utsatta unga flickor är en grupp som kan få hjälp i projektet *Mötesplats Enter*. Stadsmissionen har sökt pengar från olika fonder för att kunna starta verksamheten som ett treårigt projekt till en början. Förberedelserna har kommit långt. En lokal är utsedd och verksamheten skissad. Så fort finansieringen är löst sätter arbetet igång.

– Vi kommer att vända oss till flickor mellan 13 och 19 år. Det finns hemlösa även bland dem, i meningen att de inte har ett tryggt och stadigvarande hem. De är kanske mantalsskrivna på en adress, men tillbringar nätterna hos en kompis eller ute på nattbussen, berättar **Marie Funkqvist** i ledningsgruppen.

Mötesplatsen ska erbjuda dem dels professionell hjälp från socionomer och terapeuter; dels ska det finnas en verksamhet som volontärer bedriver, med temakvällar kring angelägna frågor.

– Hur många flickor det här gäller i Västerås har vi inte kartlagt ännu, men de som jobbar med ungdomar säger att i varje skolklass finns flickor som har det jobbigt. Vi tror också att mörkertalet är stort. Tjejjouren gör ett jättbra arbete och vi hoppas hitta ett bra samarbete med dem, säger Marie.

Ledningsgruppen träffas varje vecka just nu. Alla strukturer - lokaler, IT-lösningar och ansvarsfördelning för de 17 anställda - måste ta form parallellt med övergripande visioner och verksamhetsidéer. I början av året blev det klart med lokaler för en second-hand butik på Hälla. Kansliet är tills vidare provisoriskt inrymt i Kyrkbacksgården.

– Ordet mission i Stadsmissionen betyder sändning och uppdrag, förklarar David Sundén. Vårt uppdrag är att arbeta för utsatta människor. Det handlar alltså inte

Stadsmissionen vill bidra med nya lösningar inom den sociala sektorn

om evangelisation. Det är viktigt att skilja de båda begreppen åt. Vi har inga krav på att de som söker hjälp hos oss ska dela vår tro. Men om människor vill tala om religiösa eller existentiella frågor så har vi kapacitet att möta det, säger han.

Just denna dag är det *Världsaidsdagen* och Marie och David är engagerade i ett program på Högskolan. Marie ska delta i förberedelserna och David ska hålla ett anförande.

När David Sundén promenerar ner mot högskolan verkar han mycket lugn. Men själv påstår han att han alltid känner en viss anspänning när han ska tala för publik. Det positiva är att förberedelserna för sådana framträdanden hjälper honom att

sortera tankar. På bokmässan i Göteborg, tidigare under hösten, talade han på ämnet *Utsatthet i industristaden*.

Att försöka precisera övergripande orsaker till utslagning är en omöjlighet. Den bilden är alldeles för komplex. Men både den prägel staden har idag och dess historia påverkar; menar David. Idag är Västerås en handelsstad och en stad med högteknologiska företag. Det är företag som ställer höga krav på utbildning, medan handeln har små möjligheter att erbjuda människor en yrkeskarriär. Samtidigt har industristaden efterlämnat en kvardröjande bruksmentalitet, med hierarkiska strukturer och gränsdragningar mellan olika grupper. Det var ett par av de tankespår David tog med till bokmässan. Idag är det

funderingar kring aids som är nedskrivna på papperet i hans ficka.

Strax innanför en av högskolans entrédörrar håller Marie Funkqvist och några andra människor från bland annat landstinget, kommunen och RFSU på med de sista förberedelserna. Ett litet podium för talarna att kliva upp på är framställt. Skålar fylls med en blandning av kondomer och godis. Informationsfoldrar om *World Aids Day* är framplockade.

– Det är roligt att Stadsmissionen deltar; säger RFSU:s förbundsordförande Lena Lennerhed. Om fler aktörer jobbar kan vi få en bredd och nå ut längre.

David är förste talare. Han kliver upp på podiet och presenterar sig. Men det finns ingen mikrofon och det är svårt att göra sig hörd i sorlet. Studenter och personal går med snabba steg på väg ut och in, till och från lunch. En och annan fångar upp en godis eller kondom från skålarna som sträcks fram mot dem, eller tar emot en informationsbroschyr. Nästan ingen stannar upp för att lyssna på vad som sägs.

David talar om okunskapen kring aids, den som han vet finns allmänt och som han helt nyligen tvingades inse att han hade själv. Han talar om fördomarna och den strutsmentalitet som han sett både kring aidsfrågan och kring annan social utsatthet. Oviljan att se problem som finns mitt ibland oss.

Mitt i anförandet ser han uppgiven ut, sänker sitt manuspapper och tvekar att fortsätta. Men så tittar han på Lena Lennerhed, rätar upp sig och fortsätter: — Det kändes konstigt att ställa sig upp och prata när ingen lyssnar; säger han efteråt. Men så bestämde jag mig för att jag tar det till Lena. Jag pratade till henne.

Davids nästa punkt på dagsprogrammet är att träffa en IT-konsult.

– Det är verkligen bråddjup ibland mellan de olika saker jag sysslar med under en enda arbetsdag, säger han, när han äter en snabb lunch i högskolans matsal. Nu ska det handla om att hitta de bästa lösningarna för våra nätverk och datorer:

Samtidigt som David går tillbaka till Kyrkbacksgården för att möta IT-konsulten har människor samlats för lunch i dagverksamheten för hemlösa på Sturegatan. *Hela Människan* står det fortfarande på en skylt över dörren.

Verksamheten i det som tidigare var Hela Människan ryms idag i Stadsmissionens Stöd- och motivationscenter. Här bedrivs också kommunens dagverksamhet för hemlösa på entreprenad.

– Skylten ska bytas ut, men vi har inte hunnit än, förklarar Ronald Henriksson. Innanför dörrarna sitter människor vid borden och äter.

Vid ett litet altare står ett par tända ljus framför tre namn på ett pappersark som är lutat mot väggen. De tre dog nyligen – en av dem en natt i ett av stadens parkeringshus.

Vi går upp för en trappa till Ronalds arbetsrum på övervåningen. Ett par madrasser är utlagda på en trappavsats. På den ena syns ett par byxklädda ben under ett täcke.
– Nej vi har inga sängplatser här, förklarar Ronald Henriksson. Men ibland behöver någon som vandrat ute hela natten vila sig lite. Dagverksamheten har öppet vardagar 8-15. De som kommer kan få frukost och lunch. De kan duscha, tvätta sina kläder och kanske få ett klädesplagg som någon skänkt. Det allra mest akuta.
Ronald Henriksson möter ständigt människor som hamnar i mellanrum. En

insats följs inte upp av en annan. Kugghjul som ska haka i varandra gör inte det. Därför vill Stadsmissionen nu starta en rehabiliteringskedja för människor som hamnat i hemlöshet, missbruk och kriminalitet. En kedja som är hållbar hela vägen – i flera år om det behövs. Samtidiga insatser, helhetsgrepp som utgår från en individ och startar där han eller hon befinner sig. Det kräver ett hållbart nätverk av många aktörer som jobbar långsiktigt.

Det handlar också om att tillämpa en helt annan ordning på insatserna än vad samhällets institutioner gör idag. Stadsmissionen och Ronald Henriksson vill få till stånd den modell som kallas "housing first" – boende först.

– Det är en ordning som vi har förespråkade länge, säger Ronald. Som det nu är måste människor kvalificera sig för att komma i åtnjutande av stöd i form av olika sorters boenden.
Senare denna dag ska han åka till Tillbergaanstalten. Där, och på häktet i Västerås, har han enskilda samtal med de intagna. Samtal som gör honom "lyckligt trött". Trött för att de är jobbiga, men också lycklig för att han tror att de har betydelse. I bästa fall har han givit den han talar med ett verktyg

att bearbeta det som hänt. Men samtalen ger inte bara Ronald, utan också de intagna, dubbla känslor:

– Ibland ber de mig fara och flyga, berättar han. Jag konfronterar dem med vad de gjort. Det handlar om skuld och skam, svåra saker.

Men han får också erkännanden, även om de ibland är insnärjda i kritik. "Du är så jävla jobbig! Jag har inte sovit på tre dygn. Skitjobbig! Men du är bra!" fick han nyligen höra av en intagen på Tillbergaanstalten.
– Det tyckte jag var ett ganska gott betyg, säger han.

När Ronald får frågan vad som driver honom i hans arbete dröjer han med svaret. Inte för att han måste tänka efter, egentligen. Men för att han tvekar att uttala orden. Det låter så stort och kanske som en klyscha. Han varnar för det men säger sedan att det är "kärleken till människorna" som driver honom.
Han säger också att det bara är en "frimärkstunn" skiljelinje mellan att sitta i fängelse och att jobba där. Han jobbar där, men vet att det kunde blivit annorlunda om hans liv bara tagit en lite annan vändning.

Samverkan är ett ledord för Västerås stadsmission. På Världsaidsdagen samarbetade man med RFSU, kommunen och landstinget.

Hans egna erfarenheter har gjort honom ödmjuk, anser han. De har också gjort honom till en människa som signalerar att han vet vad det vill säga att vara utsatt. Den signalen fångas upp av dem han träffar och hjälper honom i kontakten.

– Nej, jag har aldrig sysslat med droger eller alkohol, säger han, eftersom han förstår att den frågan hänger lite i luften. Hans utsatthet var av annat slag. En barndom som gjorde honom till en så hatisk tonåring att alla tankar under en tid kretsade kring hämnd. Han kunde ha satt sina planer i verket om han inte hejdots av någon som såg honom och nådde fram. Hans konfirmationslärare. Därför vet han vad kontakt, samtal och förmåga att känna kärlek till människor kan betyda.

På Kyrkbacksgården är David Sundén och IT-konsultens möte avslutat. David är nöjd.

– De hade en bra plan för serverlösningar, intranät och programvaror, säger han. Jag är mån om att vi har bra verktyg i vårt arbete. Vi ska jobba smart och kostnadseffektivt, men inte "anorektiskt". Det har visat sig genom forskning att det lönar sig långsiktigt att investera i bra IT-lösningar. Eftersom Stadsmissionens verksamhet och insamlingar är kopplat till ett 90-konto har de kravet på sig att inte lägga mer än 25 procent av de totala intäkterna på administration. Därmed finns det en självreglerande spärr som gör att man inte lockas att köpa för dyra lösningar, menar David.

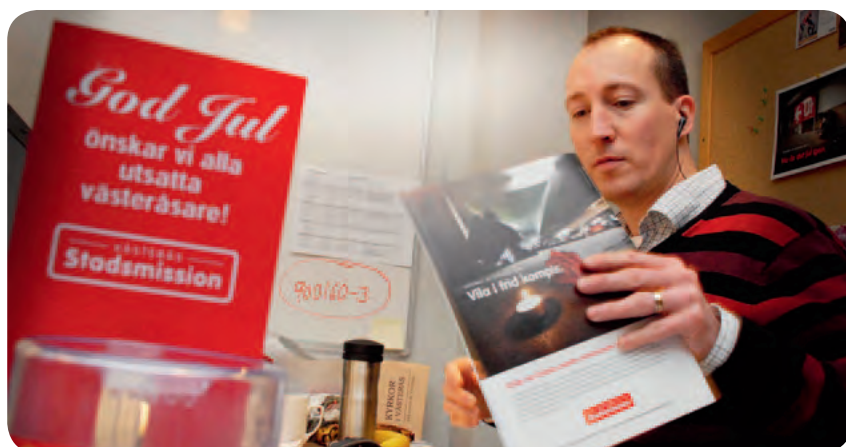
Den nya second handbutiken är också ett viktigt steg framåt i uppbyggnaden

av Stadsmissionen i Västerås. Dels för att skapa intäkter som kan satsas på social verksamhet. Dels för att ge möjlighet att sysselsätta människor och ta emot dem som behöver arbetsträning.

– Vi vill bygga upp ett ekonomiskt oberoende gentemot kommunen. Då behöver vi både försäljningen och insamlade medel, säger David.

Han är inte särskilt orolig för att låta verksamheten vara beroende av gåvor och bidrag.

– Vi måste förtjäna det stöd vi får, om och om igen. Det handlar mycket om hur vi arbetar och synliggör vår verksamhet. Vi försöker också sprida intäkterna och skapa en mix som gör att det inte kan bli så stora svängningar.

Västeråsarna vill hjälpa till. Stadsmissionen har fått god respons både från enskilda och företag, berättar Johan Norrby.

Den förankring Stadsmissionen har i kyrkan medför vissa självklara fördelar i kontakter med både privatpersoner och företag, menar David. Kyrkan blir en garant för att arbetet inte görs för egen vinning. – Andra aktörer kan också arbeta utifrån en etik, men här är det självklart. Samtidigt bemödar vi oss om att vårt religiösa och kristna sammanhang inte blir ett hinder. Arbetet är inte begränsat bara till våra medlemsförsamlingar. Det är fritt fram att delta för alla som ställer upp på våra grundvärderingar: ●

Text: Yvonne Busk
Foto: Anders Hagman

Litteraturen ger perspektiv på Moçambique

2010 års bokutgivning kommer att präglas av Afrika. I alla fall lite mer än andra år. Orsaken är att den stora bokmässan i Göteborg i september kommer att ha just temat "Afrika". En av de böcker som kommer under året heter "Moçambique berättar", en samling noveller av moçambikiska författare som ges ut av bokförlaget Tranan. Redaktör för boken är Stefan Helgesson, litteraturvetare och afrikakännare, och han vill med boken bredda engagemanget för södra Afrika.

– Engagemanget i Sverige för Moçambique är stort, men oftast är det fokuserat på utvecklingsfrågor, hälsovård och ekonomi, säger Stefan Helgesson. Jag vill visa att det också finns en rik litteratur i landet. Novellerna ger andra perspektiv på det moçambikiska samhället.

Foto: Jonas Eriksson

Tips från Stefan Helgesson

Mia Couto (Moçambique), Sömngångarland

Ordfront 2003

Några av världslitteraturens mest förbluffande texter skrivs idag av afrikanska författare, såsom Mia Couto. När som helst kan andar bli synliga, skalbaggar tala, fiskar regna från himlen. Grundackordet heter oro. Den mejslar fram ett språk som förmår omfatta en helt oberäknelig afrikansk verklighet där våldet härskar; statsapparaterna murknar inifrån och religionen är de hungrandes bröd. Den moçambikiske författaren Mia Couto är född i Beira 1955 och är numera bosatt i Maputo.

Ondjaki (Angola), Visslaren

Tranan 2009

I ett sprakande persongalleri får vi möta Dissoxi, som fyller sitt hem med salt och längtar efter havet; dona Rebenta, en kvinna av ovisst hög ålder som två gånger mottagit sista smörjelsen men har en plan för att gäcka döden; KoTimbalo, dödgrävaren som troskyldigt dyker upp på jobbet även om han sällan har annat än djur att begrava; KaLua, byfänen som gärna utträttat sina behov utomhus. De samlas alla runt Visslaren, och kring deras liv och drömmar stryker sig denna berättelse: förtrollande, humoristisk och överraskande kroppslig. Ondjaki (f. 1977) från Angola är en av de mest lovande, unga portugisiskspråkiga författarna i Afrika.

Tsitsi Dangarembga (Zimbabwe), Rotlös

En bok för alla 2003

Tambu är en 13-årig flicka som växer upp på 1960-talet i Rhodesia, nuvarande Zimbabwe. Hennes största längtan är att få gå i skolan, vilket hon får möjlighet till först när hennes bror dör. Tsitsi Dangarembgas bok är en stark skildring av afrikanska kvinnors villkor; fångade mellan en västerländsk livsstil och den traditionella där familjen och släkten betyder allt.

Yvonne Vera (Zimbabwe), Flammande Fjäril

Ordfront 2003

Berättelsen om kärleken mellan Phephelaphi och Fumbatha och deras tillvaro i Zimbabwe under 1940-talet. Yvonne Veras magnetiska språk förmedlar förtvivlan och hopp, glädje och lidande hos en ung afrikansk kvinna. Pressröster: "Frågan är om det inte är en av de bästa romaner jag läst överhuvudtaget", skrev Björn Gunnarsson i Göteborgs-Posten.

Ivan Vladislavic (Sydafrika), Snabbköpet rastlös

(Tranan 2008)

I snabbköpet Rastlös befinner vi oss mitt i Johannesburg, mitt under den omvälvande omdaning av Sydafrika under nittiotalet, men också mitt i en burlesk skröna. Omskapandet av landet gestaltas här som en avspeglning i livet på ett från början halvelegant kafé i europeisk stil under dess förvandling till ett allt vulgärare och färgrikare hak i det Nya Sydafrika - en förvandling som i Ivan Vladislavic's hand blir en spektakulär och burlesk satir; en postmodern kommentar och en fabulös språklig urladdning. Ivan Vladislavic (född 1957) hör till Sydafrikas mest uppmärksammade yngre författare.

Foto: Jonas Eriksson

Stefan Helgesson har en lång och djup relation med södra Afrika. Född och uppvuxen i Sydafrika där hans föräldrar arbetade för Metodistkyrkan. Där knöt han sina första relationer med Moçambique som var en del av hans föräldrars arbetsfält. Han har också disputerat med en avhandling som fokuserar på tre sydafrikanska författare: Njabulo Ndebele, Nadine Gordimer och J.M. Coetzee.

En bitande kall januaridag träffas vi i Uppsala för att prata om Moçambique, om litteraturens roll i ett samhälle och om den novellsamling som håller på att växa fram.

– Den skrivna litteraturen är ung och den är urban. I första hand utgår den från Maputo. Det språk som används är portugisiskan. Författare lockas av ett språk som har en lång skrifttradition. Det finns nog också en marknadsaspekt. Portugisiskan når längre.

Stefan menar att Moçambique egentligen är mer känt som "poeternas land" och att det därför är en utmaning att nu ge ut en samling noveller och berättelser:

– Portugisiskan skapar som språk en kultur som är gynnsam för poeter. Varför just Moçambique är särskilt poetiskt är kanske en slump. Men det finns från 1950-talet och framåt en tradition av starka poeter. Och goda poeter föder nya poeter.

– Att poesin växte sig stark under kolonialtiden kan också bero på den portugisiska censuren. Poesin hade det lättare att klara sig. Inte minst därför att censorerna såg sig som försvarare av de portugisiska värdena. Och där fanns ju just poesin.

Vi samtalar en stund om skillnaden i kolonial idé mellan

portugiserna och de brittiska kolonisatörerna i grannländerna. Vad är det som gör att man upplever rastänkandet så mycket djupare rotat i Sydafrika än i Moçambique? Stefan Helgesson menar att den portugisiska kolonialismen var mer kulturalistisk än rent rasistisk. Portugiserna såg sig komma med en bättre och högre kultur. Därför fanns det också en möjlighet – åtminstone i teorin – för infödda svarta att bli "assimilerade portugiser", om man lärde sig tala portugisiska och att leva västerländskt.

Samtidigt fanns redan på 1940-talet i Lourenço Marques (det koloniala namnet på huvudstaden Maputo) grupper av portugisiska intellektuella som flytt från diktaturen i Portugal. I dessa grupper växte en miljö för skrivande och skapande fram och tidskrifter som *Itinerário* och *A Voz de Moçambique* gavs ut. – De vita intellektuella som var i opposition med Salazars regim i Portugal hade mycket gemensamt med den framväxande gruppen svarta intellektuella, säger Stefan. Poesin blev också viktig för att skapa en moçambikisk identitet. Marcelino dos Santos, som blev ett ledande namn i befrielseströrelsen Frelimo, var poet och här fanns även den kanske mest kände poeten Jose Craveirinha.

– Man ville skapa en gemensam nationell identitet och genom litteraturen började drömmarna formuleras. Poesin är med om att uppfinna nationen. Marcelino dos Santos skriver på 1950-talet om ett land som då ännu inte finns men som kommer att finnas en dag.

Kulturmöten är alltid ömsesidiga, även om de sker i en kolonial kontext. Därför växer också något nytt fram ur mötet mellan å ena sidan det portugisiska inflödet och å andra sidan drömmen om en egen moçambikisk identitet. När litteraturen används till att skapa en nationell identitet påverkas och förändras också de portugisiska influenserna.

Stefan Helgesson menar att de olika kulturtidskrifter som funnits i Moçambique ända sedan *O Brado Africano*, en tidskrift på portugisiska och ronga som startade 1918, är viktiga för att förstå landets identitet, kultur och litteratur. Tidskrifterna öppnade fönster ut mot en kulturell omvärld, och de erbjöd en plattform för litterära texter.

Om Moçambique i första hand är "poeternas land" så har prosan ett senare startdatum. Den började utvecklas under inbördeskrigets 1980-tal runt tidskriften *Charrua*, en litterär tidskrift som startades nästan 10 år efter självständigheten. *Charrua* kom med sitt första nummer i juni 1984 i ett skede som av många sågs som kritiskt för den inhemska litteraturen. I det första numret fanns texter av såväl Sartre och Brecht som inhemska författare som António Magaia och Ungulani Ba Ka Khosa.

– *Charrua* var en tidskrift med en modernistisk, rebellisk litteratursyn och en närmast nihilistisk livshållning, säger Stefan. Det är viktigt att se sammanhanget med det krig som rasade. Litteraturen var det enda som kunde ge mening i en värld där allt faller samman.

Ur *Charrua* växte prosaisterna fram. Och 90-talet, efter freden, blev en skördetid för moçambikisk prosa. Här fanns tex en författare som Mia Couto, landets idag kanske mest erkände författare, med böcker som *Sömngångarland* (1995) och *Under frangipaniträdet* (1997).

Novellsamlingen "Moçambique berättar" spänner över den historiska utvecklingen av den unga moçambikiska prosan med en utgångspunkt i poeten José Craveirinha som också skrev några få noveller. Från kretsen kring *Charrua* finns författare som Mia Couto, Ungulani Ba Ka Khosa och Juvenal Bucuane. Här finns också en text av Paulina Chiziane, den första kvinna som fick en roman publicerad i Moçambique.

– Jag försöker skapa ett panorama, både språkligt och i typ av skildringar, säger Stefan Helgesson. Blanda norr och söder, urban miljö och landsbygd. Jag hoppas att både de som känner Moçambique och de som inte alls är bekanta med landet kommer att bli glatt överraskade. 🍷

Pelle Söderbäck

Foto: Jonas Eriksson

Foto: Anders Hagman

Efter vigselbeslutet

Höstens kyrkomöte tog med stor majoritet det historiska beslutet att öppna den kyrkliga vigseln för par av samma kön. Beslutet har föregåtts av många års diskussioner kring sexualitet och bibelsyn. Att kyrkomötet har tagit det här beslutet betyder inte att alla är överens, och enskilda präster behöver inte viga homosexuella om det är emot deras övertygelse. Men det innebär att kyrkan som helhet, och därmed varje församling, ska ta emot alla som vill viga sig med samma respekt och omsorg, oavsett sexuell läggning. Debatten har också visat på behovet av mer kunskap i frågor om kön, sexuell läggning och identitet. Ytterst sett handlar det om att se och respektera varje människa som Guds avbild.

Se människan

När man får ventilera sina tankar blir frågan inte lika svår. Det tror biskop Thomas Söderberg, som själv välkomnade kyrkomötets beslut i vigselfrågan och understryker vikten av att se människan.

Foto: Åke Paulsson

– **Min ståndpunkt** har inte varit någon hemlighet, men jag vill betona att jag också är biskop för dem som är av en annan åsikt, säger han.

Efter många år i kyrkopolitiken tycker Söderberg också att höstens debatt om könsneutral vigselordning präglades av en ny ton. Tidigare har den varit oerhört tuff. Denna gång var debatten visserligen lång, men respektfull i både sak och ton från båda sidor, menar han.

– Det är en viktig del av kyrkans liv, att kunna samtala också om det som väcker känslor och är svårt.

Thomas Söderberg tycker att det beslut som togs var bra, också i den del som handlar om att präster inte ska tvingas viga par av samma kön. Detta framför allt av omtanke om det par som kommer; och då ska mötas av någon som kan viga dem i glädje.

– **Det här är** ett beslut som ligger mer i linje med den debatt som fanns om att viga fränskilda, inte om ämbetet och kön. Det är olika dimensioner; i ämbetsfrågan närmar vi oss sakramenten och det som är kyrkans centrum.

Diskussionen om vigselordningen slog också igenom medialt, i och med att

landets biskopar så tydligt stod för olika åsikter. Det är bra, menar Thomas Söderberg, eftersom det också visade att biskopar kan tycka olika. Han poängterar att de biskopar som engagerade sig mot samkönad vigsel inte var emot relationerna i sig, utan var rädda att processen gått för fort.

– Men jag menar att när en fråga ställs till kyrkan så måste man vara beredd att svara. Det innebär att man ibland måste fatta beslut utan att ha nått konsensus.

IVästerås stift började man ganska tidigt att samtala om den fråga som nu avgjordes i kyrkomötet i höstas. I början av 2000-talet hade stiftsfullmäktige seminarium i frågan, och de senaste åren har samtalet intensifierats.

– När man väl får samtala om dessa frågor; och göra klart vilka skäl som finns, så tycker naturligtvis fortfarande en del att det är rätt och en del inte. Men huvudsaken är att man får tillfälle att tala om det och det har vi gjort mycket i stiftet. Inte minst har vi pratat om den teologiska grunden. Det är inte så att vi bara följer samhället, utan bibelsynen måste säga att "detta är möjligt".

I debatten har det också uttryckts en oro för de ekumeniska frågorna. Hur ser Västerås vänstift i Gloucester och Leobombo på det beslut som nu tagits av Svenska kyrkan?

– De har varit medvetna om den process vi gått igenom och förra sommaren samtalade jag med både biskop Perham och biskop Sengulane om detta. Det är klart att det i deras kyrkor finns de som tycker

Från utställningen *Ecce Homo* av fotografen Elisabeth Ohlson Wallin.

att detta är helt fel, men i våra samtal har vi sagt att detta inte påverkar vår vänskap. Vi ska fortsätta vår nära och goda kontakt, men jag är naturligtvis beredd att redogöra för vår syn när vi möts. Speciellt i England finns ett intresse eftersom man nu brottas med samma fråga där.

För många känns det svårt att tala om homosexualitet. Så var det också för Thomas Söderberg. Född bara några år efter att homosexualitet avkriminaliserades i Sverige är det detta klimat han är uppvuxen i. Det var inget man pratade om, och då finns en oro.

– När jag fått prata och reflektera kring det här så ser jag att det är en människa i första hand. En människa som precis som jag har en sexuell läggning och som av sociala skäl söker efter kärlek och sammanhang. Det ska ingen kyrka ställa sig i vägen för.

Flera gånger återkommer biskopen till detta – att se människan. Som i Elisabeth Ohlson Wallins utställning *Ecce Homo*, som väckte sådan debatt för några år sedan.

– Jag tänkte inte på det då, men har kommit på det senare. Egentligen heter den "Se människan-utställningen". Det är det som är det geniale. Varför ser jag den sexuella läggningen först, och inte människan? Den frågan har jag brottats med. ●

Petter Söderbäck

Foto: Jonas Eriksson

Dags att gå vidare

"Det var väl på tiden". Så kände prästkandidaten Peter Forsberg när kyrkomötet fattade sitt vigselbeslut i höstas. Nu ser han fram emot nästa fråga, att kyrkan också ska börja jobba med sin syn på transpersoner:

Från början är han stockholmare, prästkandidaten som kom in i stiftsgruppen för Västerås stift och så småningom antogs för stiftet. Idag är han doktorand i systematisk teologi på Centrum för genusvetenskap vid Uppsala universitet. I sin forskning intresserar han sig för vad som händer med teologin om vi börjar ifrågasätta de normer som styr vår uppfattning om kön och sexuell identitet.

Ett av de argument som ofta anförts mot beslutet att göra kyrkans vigselordning könsneutral är att det är en anpassning till samhället. Ett krav som kyrkan ger efter för. Men för Peter Forsberg är det helt fel. – Alla påståenden om att kyrkan bara rättar sig efter statsmakten bygger på en felaktig förståelse av hur samhället ser ut. De baserar sig på tanken att religion är privat och skiljer sig från samhället. Men säger man att kyrkan består av en massa

människor så finns ingen åtskillnad mellan kyrka och stat, den uppdelningen är helt enkelt inte sann. I slutändan handlar det om vilken syn vi har på textsamlingen bibeln. – Vi som tycker att det är självklart att inte begränsa vigseln till människor av olika kön gör ju detta utifrån vår tro, inte en samhällsanpassning.

Peter Forsberg menar att den folkkyrkliga tradition som präglar Västerås stift är en anledning till att samtalet kring vigsel mellan personer av samma kön inte varit lika hårt här som i en del andra stift. – Thomas Söderberg var en av de få som stod upp för att öppna äktenskapet för alla när biskopsmötet delade sig, och det kändes viktigt att han var en av dem som gjorde det.

Diskussionen i kyrkan har pågått länge. På 1970-talet tillsattes en utredning som utmynnade i den idag klassiska skriften "De

homosexuella och kyrkan". De som säger att det gått för fort "missar målet", säger Peter Forsberg. Syftet har alltid varit att så småningom komma fram till ett beslut. – Vi har pratat om det här i nästan 40 år, då kan man inte säga att frågan kommer plötsligt. Redan genom beslutet att välsigna partnerskap som togs för några år sedan öppnade man för detta. Det finns få frågor i kyrkan som är så välutredda som denna, men nu blev man tvungen att fatta ett beslut eftersom samhället inte orkade vänta på kyrkan längre.

Vad kände du när beslutet togs?

– Det var ju inget tveksamt beslut, utan att rungande ja. Men min personliga känsla var att "det var väl ändå på tiden". Det hade väl inte behövt ta så här lång tid? Nu tycker jag att det ganska klart sagts att vi får vara klara med detta. Först i och med kyrkomötets beslut, och sedan när Eva Brunne vigdes till biskop i Stockholm, som den första öppet lesbiska biskopen. Peter Forsberg menar att frågan om könsneutral vigsel överskuggat andra viktiga frågor, som kyrkan nu måste

börja jobba med. En sådan fråga är den om transpersoner. Det talas ofta om hbt-rörelsen, där h:et står för homosexuella, b:et för bisexuella och t:et för transpersoner (se ytterligare förklaringar i den separata ordlistan). På sätt och vis är det förvillande, menar Peter, eftersom de två första handlar om sexuell läggning, det sista om kön.

– Många tänker att allt handlar om sexualitet, men så enkelt är det inte. Begreppen står för en rad olika livssituationer och erfarenheter. Egentligen är det två helt olika saker. De två första handlar om sexuell läggning, medan "transperson" har med kön att göra.

Om man jobbar i en församling är det viktigt att skaffa sig kunskap i hbt-frågor. Ett bra sätt är att ta kontakt med RFSL eller RFSU och be dem komma och berätta. Det finns också litteratur, men det mesta är på engelska och inte alltid särskilt enkelt att läsa. Ett alternativ är Lars Gårdfeldts akademiska avhandling "Hatar Gud bögar?".

– Man behöver jobba med det här eftersom det finns hbt-personer i alla församlingar. De finns i alla samhällsskikt, överallt. I många år, och även nu, är hbt-personer särskilt utsatta för diskriminering och osynliggörande, både i kyrkan och samhället. Om man menar allvar med att vara en kyrka som står på de svagas sida är det här en av de grupper som verkligen behöver kyrkans stöd.

– Vi kan inte slå oss för bröstet bara för att vi tycker att vi löst homofrågan. Det kommer alltid att finnas människor som menar sig ha välgrundade argument för att homosexualitet är syndigt, jag ser inte hur det ska försvinna.

Ett problem i den kyrkliga debatten är att kunskapen om transpersoner är låg. Därför har kyrkan egentligen inte sagt någonting om den gruppen när man nu beslutat om möjlighet till vigsel för samkönade par, menar Peter Forsberg.

– Det finns en god vilja hos många, man tycker att man jobbar med hbt-frågor. Men oftast får transpersonerna bara hänga med på köpet. Nu när vi äntligen kan andas ut och gå vidare efter frågan om homosexualitet och kyrkan är det viktigt att vi tar tag i den här frågan.

Transpersoner har ofta erfarenheter som går bortom det de flesta av oss har upplevt, framhåller Peter Forsberg. Det är en speciell livssituation som det är svårt att sätta sig in i, och handlar om att ha ett könsuttryck och/

Foto: Jonas Eriksson

eller en könsidentitet som inte stämmer överens med den förväntade. I mötet med transpersoner kommer man långt med empati, men behöver också kunskap.

Den lagstiftning om förändring av könstillhörighet som gäller idag är från 1970-talet. Idag är denna lag på många sätt omodern, och det har pågått ett arbete med att förändra den. Dessvärre har Svenska kyrkan i ett remissyttrande förhållit sig till denna fråga på ett sätt som inte speglar vad den egentligen tycker, menar Peter.

– Svenska kyrkan svarade utifrån en förlaga från Sveriges kristna råd (SKR), och tittar man på svaren från Svenska kyrkan, SKR och Katolska kyrkan ser man att de egentligen är helt lika. I svaret gör man tydliga markeringar mot transpersoner: De utmålas som egoister som ställer till det för sin familj, säger Peter Forsberg, som menar att om det i stället hade handlat om homosexualitetsfrågor, så hade detta samarbete varit helt främmande för Svenska kyrkan, eftersom olika samfund i dessa frågor har helt olika syn.

– Svaret går inte ihop med den syn som Svenska kyrkan har i hbt-frågor, och måste vara ett misstag. Det som räddar oss nu är att utredningen gått i stå på Socialdepartementet.

Därför borde kyrkan tillsätta en egen utredning där man från en teologisk vinkel kan belysa denna fråga. Rimligt vore att man också när det gäller transpersoner hamnar i linje med den människosyn kring homo- och bisexualitet som kyrkomötet gav uttryck för i sitt vigselbeslut i höstas, tycker Peter Forsberg.

Han hoppas också att frågan om transpersoner inte ska behöva diskuteras

lika länge som homosexualiteten. Och det behöver inte heller bli så. Även om transfrågorna är nya för kyrkan så kan mycket av det arbete som gjorts teologiskt återanvändas som grund i det nya samtalet

Samtalet behöver heller inte bli lika tärande för kyrkan som till exempel frågan om prästämbetet och kön blivit. Det aktualiseras på ett annat sätt i den vardagliga församlingsverksamheten, menar Peter Forsberg.

– Hbt-frågor ställs inte på sin spets lika ofta, i praktiken är de relativt begränsade. Men jag är glad att kyrkan vågat visa att man kan vara ett ljus i en mörk värld. Det som är viktigt i församlingsarbetet är inte vigslarna utan att man i den dagliga kontakten med församlingsmedlemmarna kan se att det finns hbt-personer.

Det kan handla om så till synes enkla saker som vilka skyltar man har på toalettdörrarna. För transpersoner kan det vara ett bra exempel på något exkluderande i vardagen. För ska man välja herr- eller damtoaletten om man inte passar in i den gängse normen?

– Det är där vi behöver lägga krutet. Självklart ska vi stå med öppna armar för de homosexuella par som kommer och vill gifta sig, men vi måste också vara öppna i vardagen. Det kan handla om den där äldre kvinnan som alltid kommer i flanellskjorta istället för blus eller om den där personen som vi kanske inte ser om det är en kvinna eller en man, om tonårskillen som vi ser har använt nagellack, men idag har skjorta och slips. Hur möter vi de människorna? 🍷

Petter Söderbäck

Foto: Jonas Eriksson

Queer teologi

Peter Forsberg forskar kring queer teologi. Det är en teologisk inriktning med rötterna i den feministiska teologin och därmed också i den latinamerikanska befrielse-teologin. Queer teologi ifrågasätter de normer kring kropp och kön som genomsyrar vårt samhälle, bland annat uppfattningen om heterosexualitetens överlägsenhet. Queer teologi utgår från att dessa normer i själva verket är sociala konstruktioner och inte något evigt givet. Queer teologi syftar dels till att påvisa hur teologin deltar i att reproducera dessa normer, dels till upprättelse för hbt-personer.

Kön och identitet (Källa RFSU)

I vårt samhälle är det förväntat att man på ett ögonblick ska kunna avgöra vem som är man eller kvinna. Så enkelt är det inte. Kön kan i korthet sägas bestå av olika delar där biologiskt kön, socialt kön och mentalt kön ingår: Summan av dessa variabler avgör en persons könsidentitet som beskriver hur just den människan uppfattar sig själv. Det finns många olika sätt att se på kön och vad kön består av, särskilt inom akademiska sammanhang. För vem är det viktigt att veta könet på någon annan? För den enskilda människan är det oftast viktigare att bli respekterad utifrån den egna uppfattningen om sin könstillhörighet eller sitt sociala beteende. Sexuell läggning har inte heller någon koppling till kön..

Ordlista (Källa: Peter Forsberg)

Biologiskt kön

Det kön som kroppen uppvisar genom genitalier, kromosomer, behåring etc. De flesta människor har XX-kromosomer (kvinnor) eller XY-kromosomer (män). Därtill finns det både flickor och pojkar som har XXY som könskromosomer. Andra kombinationer med fler X- och Y-kromosomer finns också.

Dragking/dragqueen

Person som, oftast vid festligare tillfällen, väljer ett könsuttryck, gärna glamoröst eller parodiskt, som inte motsvarar det förväntade utifrån personens könsidentitet. Drag queens är män som vid sådana tillfällen väljer kvinnligt könsuttryck, drag kings kvinnor som väljer ett manligt.

FTM

Female To Male, en term som används för att beskriva transpersoners biologiska kön i relation till könsidentitet/könsuttryck. En FTM-transsexuell är alltså en person vars kropp av samhället uppfattas som en kvinnokropp, men som upplever att han är en man. Motsvarande begrepp, MTF, Female To Male gäller då alltså för en person med manskropp som upplever att hon är kvinna.

HBT

Homosexuella, bisexuella och transpersoner.

Könsidentitet

Det kön man själv upplever sig vara. Alla har en könsidentitet, men för de flesta människor är den inget man funderar över: För somliga är dock könsidentiteten inte i överensstämmelse med det biologiska könet. För ytterligare andra kan könsidentiteten variera från tid till annan.

Könsuttryck

Det kön man visar för omvärlden genom till exempel kläder, sättet att tala eller röra sig, smink, etc. Alla människor har ett könsuttryck, men för de flesta känns det mest naturligt att detta överensstämmer med könsidentiteten.

Sexuell läggning

Anger för vem eller vilka en person känner en sexuell attraktion. Vanligen beskrivs sexuell läggning som homosexuell (attraherad av sitt eget kön), heterosexuell (attraherad av det motsatta könet) eller bisexuell (attraherad av båda könen eller så spelar könet ingen roll för attraktionen).

Socialt kön

Det kön som omvärlden uppfattar att en person har.

Transpersoner

Ett paraplybegrepp som används för många olika erfarenheter som har det gemensamt att de handlar om att könsidentitet och/eller könsuttryck ibland, ofta eller aldrig överensstämmer med omvärldens förväntningar. Begreppet transpersoner avser bland annat transsexuella, transvestiter och drag kings/queens.

Transsexuell

Att vara transsexuell är att leva med en så stark känsla av att kroppen inte överensstämmer med könsidentiteten att man vill leva som det kön man upplever att man är. Många gånger önskar transsexuella medicinsk behandling i form av exempelvis hormoner eller kirurgi, dock inte alltid. Därför är det viktigt att den vård som erbjuds transsexuella anpassas efter varje individs behov och önskemål. Tyvärr fungerar inte vården så i dagsläget. Transsexualism har inget med sexuell läggning att göra.

Transvestit

En person som ibland, ofta eller alltid önskar ha ett könsuttryck som inte överensstämmer med det som vanligtvis förknippas med det biologiska könet. Transvestiter är ofta män som har ett behov av kvinnligt könsuttryck, men motsatsen förekommer också. Transvestism har inget med sexuell läggning att göra. 🍷

Frågan gäller: får alla vara med?

På Stiftsgården i Rättvik har Lotta Johansson i flera år jobbat med frågor kring sexuell identitet och sexuell läggning. Både med mötesplatser för hbt-personer som är anställda i Svenska kyrkan, och utmanande kurser för personal, engagerade och ungdomar.

"Vi säger ofta att alla får vara med, men känner alla sig välkomna?" Det var utgångspunkten för den workshop som Lotta Johansson haft tillsammans med prästen Nisse Åberg för administrativ personal i stiftets församlingar. För även om alla människor bjuds in, kan vi stänga ute andra med vårt sätt att vara. Det kan handla om att fråga vad någons man heter, utan att reflektera över att personen kan vara gift med en kvinna, eller att vara oförberedd på att det är två mammor som kommer och vill ha sitt barn döpt. – Vi fick jättebra respons, och några sa att "det här måste ju alla gå". Jag hoppas att det finns ett intresse i församlingarna för att tala om de här frågorna, säger Lotta.

I ungefär fem år har Stiftsgården också arrangerat "Modigt att älska". Det har blivit en mötesplats för hbt-personer anställda inom Svenska kyrkan. Omkring 15 personer har kommit varje gång, och mått bra av att få prata om sin situation. – De som varit här har varit väldigt glada för det. Men en del personer vågar inte komma eftersom de då måste berätta om det på sin arbetsplats. Andra som känner sig fria och öppna känner inte något behov av att träffas så här. Det är ett problem,

menar Lotta Johansson.

En väldigt positiv sak som kommit av träffarna är dock att anställda i Svenska kyrkan de senaste åren gått i Pride-tåget i Stockholm, och fått väldigt bra respons. – Det beslut som kyrkomötet tog i höstas betyder massor. Det är ett erkännande som är stort för oss, och många känner att äntligen har vår kärlek fått samma värde i kyrkans ögon, säger Lotta Johansson.

De som genom Stiftsgårdens arbete fått tillfälle att reflektera kring dessa frågor har naturligtvis haft olika syn. För många kan det kännas nytt och obekvämt att möta sina fördomar. Ungdomar vågar ofta fråga mer, säger Lotta Johansson. Hon har utvecklat ett rollspel, där man som deltagare får agera utifrån olika situationer. På så sätt kommer diskussionen igång. – Det blir naturligtvis olika där också, en del tycker att det är väldigt kul och en del är mer besvärade. Jag tror att om man är öppen med att man har fördomar, så kan man också vara öppen nog att våga möta dem.

Om man jobbar i en församling och känner att man vill ta tag i de här frågorna, hur ska man göra då?

– En bra start är att prata öppet om sina fördomar och föreställningar och gärna se till att det finns någon utomstående som kan komma och berätta om sina erfarenheter. Man måste prata, prata, prata, och våga ställa sig frågan "får alla vara med?", säger Lotta Johansson, och fortsätter:

– Det här väcker tankar också om andra grupper vi möter i kyrkan, människor med invandrarbakgrund eller ovana kyrkobesökare. Varför gör vi som vi gör och hur skulle vi kunna möta de grupperna bättre? 🍷

Petter Söderbäck

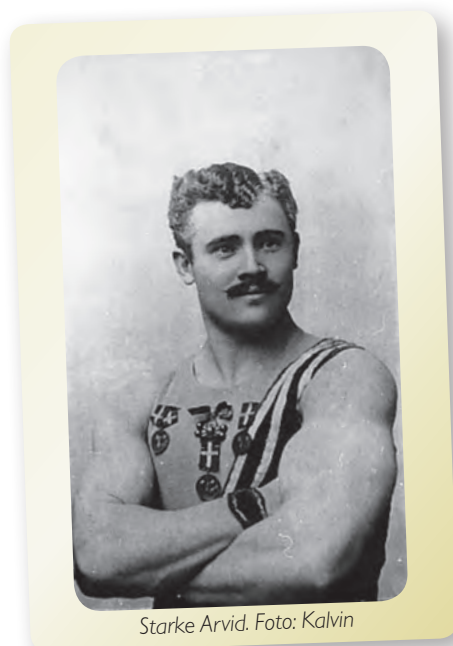
Foto: Anders Hagman

Hälsa

– en allt friskare historia

Sambandet mellan kost och hälsa betonas alltmer. På en miljödag i Västerås 2007 serverades vegetarisk, krav-godkänd mat.

Allt fler församlingar engagerar sig i lokala hälsoveckor. På programmen finns allt från meditation till matlagning och Qi Gong. Västerås stifts Magasin har bett litteraturvetaren Olavi Hemmilä ta sig en titt på olika tiders hälsotrender:

Starke Arvid. Foto: Kalvin

Nyligen bläddrade jag i en trave böcker om friskvård som en äldre släkting samlat på sig under åren. I boken *Kraft och hälsa* från 1938 berättar Theodor Lundin om Stockholms frisksportarklubb, en "sammanslutning av män i alla åldrar; vilkas mål äro att bliva friska, starka och hälsostrålände". Lundin ger en fascinerande bild av klubbens hälsofrämjande verksamhet:

"För några år sedan anmälde sig en blek, smal yngling i klubben. Han kom direkt från sjukhuset - dödsdömd av läkare. Det var lungorna. En månad hade han att leva. Men han ville inte ligga kvar på sjukhuset och vänta in den sista dagen. Han ville något annat, han ville leva."

Klubbens tränare, herr Gösta Jansson, utarbetade ett "lätt gymnastikprogram, som hans adept fick genomgå". Efter bara några veckor började märkbara fysiska förbättringar infinna sig. Efter två år var den dödsdömd inte bara frisk utan "solbränd och vältrimmad".

I **Allan Hagbergs** rikt illustrerade *Hur man blir stark* (1943) berättas liknande historier. Sida upp och sida ner visar rågblonda nordbor upp sina svällande muskler. Grunden för detta anges vara en hälsosam livsstil (*Hagberg rekommenderar vegetarisk kost*). Kvinnorna håller sig i bakgrunden. Kanske bakar de rågkugar åt sina hjältar, kanske är de bara stumma av beundran.

Vid denna tid var folkhemmet Sverige på väg att byggas upp, och det behövdes tydliga förebilder. Dagens friskvårds-satsningar ger ett helt annat intryck. Internetsajterna, anslagen på bibliotekens informationsstavlor och alla de utskick som strömmar in genom brevlådan talar sitt tydliga språk.

Spikmattan, årets julklapp 2009 är en av beståndsdelarna i den nya hälsotrenden.

I september 2009 anordnade Falu kommun en folkhälsovecka i samarbete med Svenska kyrkan, Landstinget Dalarna och andra intressenter. Programhäftet upptar tolv sidor och är rikt varierat. Aktiviteterna var gratis och öppna för alla. Under samtliga veckans dagar kunde man börja med Qi Gong vid halv åtta-tiden för att sedan prova dans, yoga och massage på Gamla Elverket i Falun. På väg till stadsbibliotekets utställning om fibromyalgi fanns det möjligheter att mäta blodtryck och kroppsfett på apoteket.

Detta (och mycket mer) ägde rum dagligen, från måndag till fredag. Dessutom fanns det ett rikt utbud av olika föredrag under veckan. Beteendevetare berättade om naturens betydelse för hälsa och livskvalitet. En kvällsföreläsning om Mindfulness kunde ge inspiration att botanisera vidare: spinning, bågskytte, prova på spikmatta, må bra med din hund, strategiskt hälsofrämjande arbete, Tidro, LivsYoga, retreatar, squaredance, fotmassage och floating; det finns inga gränser för hur bra man kan må.

Hälsoveckan i Smedjebackens kommun i september 2008 var lika omfattande. Kolbular vid Kolbäcksån ("inställt vid regn"), visning av Aloe Vera-produkter, Make Up-skola och Linedance var några av punkterna på programmet. Hälsoveckan i Arboga i höstas avslutades med Ernst Kirchsteiger, som gav sin personliga syn på "hälsa och livsnjuteri".

Det är lätt att raljera kring detta övervåldigande utbud, men jag tror att utvecklingen gått åt rätt håll. Ingen skulle väl vilja återvända till gångna tiders fyrkantiga syn på hälsa och välmående. Theodor Lundin berättar inte hur den lungsjuke ynglingen egentligen bemöttes när han sökte kontakt med frisksportarklubben. Kanske uppstod det en förtrolig stämning mellan herr Jansson och hans adept, men på det hela taget har atmosfären förändrats dramatiskt då hälsofrågor ska ventileras.

Nuförtiden är hållbar utveckling ett nyckelbegrepp. Den så kallade Brundtlandrapporten från FN (1987) slår fast att "hållbar utveckling är en utveckling som gör det möjligt för individen att få sina behov tillfredsställda utan att inkräkta på framtida generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov". Men varför skulle debatten om hållbar utveckling inskränkas till att handla om samhällsplanering och förnyelsebara energikällor? Den viktigaste resursen är människorna själva, och det är bra att samhället tillhandahåller möjligheter för var och en av oss att ta hand om vår hälsa. Om vi står väl rustade måste det rimligtvis även ha återverkningar på kommande generationer och deras situation.

Ändå finns det uppenbara problem med den nya hälsotrenden. Alla kan vi välja PPM-fonder, teleoperatörer och elleverantörer. Nu gäller det också att välja rätt hälsöleverantör. Syftet är vällovligt, men vem har väl inte känt stress inför risken att välja fel föredrag, fel typ av yoga eller fel vitaminkur? Det smyger sig lätt in en alltför instrumentell inställning i detta. Att tala om hållbar utveckling i termer av behovstillfredsställelse ger alltför snäva perspektiv. Ekonomen Robert Solow har föreslagit att ordet "behov" ersätts med "livskvalitet". Vad det hela skulle handla om i så fall är att värna om människors livskvalitet.

Inte heller detta låter riktigt övertygande. Den djupaste lyckokänslan kommer ju ofta i de stunder då man glömmer sina egna materiella intressen. Ofta sker det mitt under de förfärligaste personliga svårigheter. Jag kan inte se annat än att detta är kärnan i all andlighet, och den dimensionen måste finnas med i allt folkhälsoarbete.

En person som jag gärna skulle vilja träffa på en hälsomässa är Jigme Y Thingley, som är premiärminister i det lilla bergsriket Bhutan. Kanske såg ni honom på TV under julhelgen. Han berättade om "Gross National Happiness", som den bhutanesiska statsfilosofin kring utvecklingsfrågor kallas officiellt. Jag översätter ur ett anförande som Thingley höll på en konferens i Kanada 2005: "att utforska sitt inre är en långt större uppgift än att tämja naturen och manipulera världen för personliga eller rent av nationella syften".

Ministern säger också att "lycka är det primära och kanske enda syftet med all utveckling". Detta är ett uppseendeväckande

Olavi Hemmilä

Olavi Hemmilä är docent i litteraturvetenskap och har doktorerat på en avhandling om Dan Andersson. Han sysslar för närvarande med eko-kritik (naturen i litteraturen) och befinner sig under vintern i Seattle som "Visiting Fulbright Hildeman Professor".

uttalande från en regeringsmedlem i ett av världens fattigaste länder. I sitt anförande uttrycker Thingley en stark oro över att hans land ska drabbas hårt när glaciärerna i Himalaya börjar smälta. Ända talar han om medkänsla med allt levande som den fundamentala drivkraften i samhället.

Kanske låter detta tal om lycka alltför upphöjt för vanliga människor, men det står faktiskt var och en fritt att pröva bärigheten i den bhutanesiska statsfilosofin precis där man står. Att besöka en hälsovecka med föresatsen att sprida lite glädje gör att valet mellan de olika terapiformerna blir avdramatiserat. Ett vänligt ord i väntan på att blodtrycksmanschetten kommer på plats kanske ger lika mycket som ett timplångt föredrag.

Ordspråksboken 16:24 säger att "vänliga ord är som honung - smakar sött och gör kroppen frisk". I det omfattande folkhälso-material som jag har framför mig på skrivbordet just nu finns det säkert belägg för att denna tes är riktig, men citatet pekar också på en ännu större rymd av omsorg som omsluter oss alla. 🍯

Olavi Hemmilä

Ett sekel i kyrkans tjänst

Hur många jobbar på samma arbetsplats i 50 år? Jo, de finns, men de är inte särskilt många. I Västerås stift pensioneras två personer inom ett halvår som tillsammans arbetat ett sekel för kyrkan. 1959 började Erik som huggare i Söderbärke. Några månader senare började Margareta som skrivbiträde på pastosexpeditionen i Stora Tuna.

”Det var som att köra ett vasalopp om dagen”

När Erik Hedberg var 15 år började han jobba i kyrkans skog. Och där har han blivit kvar. Att det gått 50 år kan han knappast fatta.

Erik var med och planterade träd en vår, på en udde i en sjö i trakten av Larsbo, redan innan han gått ut skolan. Där reser sig idag timmerskogen tät, berättar han och måttar med armarna grovleken på stammarna.

–Där ser man hur gammal man har varta, säger Erik. Annars märker man inte just att det bär iväg med åren. Det är nåt helt otroligt.

Vi sitter i köket i hemmet på Hälltorpet som ligger i brynet upp mot skogen norr om järnvägen mellan Söderbärke och Vanbo. Gården tillhörde från början pastoratet och dit flyttade Erik redan som barn, när hans pappa fick jobb som skogsarbetare åt kyrkan.

–Då gick gubbarna före och slog upp en flik i marken med en hacka och så skulle vi ungdomar komma efter och sätta i plantan och trycka igen fliken med foten, berättar han.

I början av nittiotalet fick Erik erbjudande om att köpa egendomen och slog till direkt. Nu bor han där med fru och tre hundar som håller låda i hundgården: Den svarta Cilla, den vita Nalle, samt Maja, en

gråspräcklig blandning av finnspets, norrbottenspets och gråhund.

–Det är väl själva vaktchefen det, säger Erik. Hon får gå som hon vill i huset.

Det var i augusti 1959 som Erik fick jobb som huggare i pastoratets skog, direkt efter skolan.

–Vi fick väl gå en huggarkurs i Larsbo några månader och sen var det väl bara att försöka få ikull nära träen, så att man fick ihop till nån krona, säger han på sitt karakteristiska vis.

Det var betydligt fler som jobbade i skogen på den tiden. Fällningen skedde med timmersvans och yxa. Att baxa träd och kvista i snö och blöta var ett tungt arbete.

–Men ganska snart började jag köra med häst och höll på med det i tio år. Det var en bra tid, då var man ung och hade bra hälsa, säger Erik, som med åren tagit stryk av slitet. De senaste tio-tolv åren har han haft lättare sysslor inom skogsvården.

Bland annat har han tillverkat merparten av de 26 000 fågelholkar som Åsa Tham beställde i slutet av nittiotalet för att sättas upp i kyrkans skogar.

–Vi var ju fler i början och riktigt 26 000 kommer vi inte upp i, men när jag räknade efter i fjol var vi i alla fall uppe i över 20 000, säger han.

Teknikutvecklingen har varit enorm under Erik Hedbergs bana. Motorsågarna kom för att stanna efter en stormfällning -69 och i början av nittiotalet kom skogsmaskinerna.

–En del sa ju att man var tokig när man sålde hästen, för de skulle komma tillbaka trodde de, men jag såg på en gång att maskinerna skulle stanna. Och det är det som bästa som har hänt, för många hästar for illa i skogen, säger Erik.

Många skogsarbetare fick sluta som huggare, många omskolades till kyrkvaktmästare, men Erik kom med i ett av maskinlagen och fick lära sig köra skotare och skördare. –Om man inte själv gått i skogen med såg och yxa fattar man knappt hur mycket de kan ta ner på en dag, så snabbt och smidigt, säger Erik.

Valde han rätt yrke, då i sin ungdom? Det är inte lätt att veta, säger Erik, men eftersom han trivs hela tiden och skattat den frihet det innebär att vara ute i skog och mark så kan han inte vara annat än nöjd. Även om det var tungt ibland.

–Det var ju nästan som att köra ett vasalopp om dagen tänkte jag ibland. Det kanske är därför jag är litet svag nu. De där stora tunga motorsågarna skakade ju något enormt. Det sätter sina spår.

Foto: Anders Hagman

Erik Hedberg har jobbat hela sitt liv i skogen. Han har varit med om hela det stora tekniksiftet från manuellt till maskinellt skogsbruk.

I vår väntar pensioneringen och Erik tycker det ska bli skönt med litet ledighet. Till gården hör viss åker och ängsmark. Ska han bli jordbrukare nu?

–Nej inte alls, säger Erik och skrattar. Vi

odlar litet potatis och grönsaker bara.

–Men litet mer fiska ska det väl bli, säger han och berättar om fisket efter gös, abborre och gädda i Barken och Åmänningen.

–Men inte på vintern, tillägger han, det tillåter inte mina händer. 🍷

Anders Hagman

”Jag har aldrig känt att nu stannar jag inte en dag till”

De sökte någon som hade läslig handstil och mitt första uppdrag var att skriva om kyrkoböckerna. Så beskriver Margareta Skogsmark början till det som blev en nästan 50 år lång tjänstgöring i Stora Tuna och Torsångs församlingar.

–Det var en ren tillfällighet att jag hamnade där, jag hade tänkt bli småskollärare, säger hon.

–Efter realen våren 1959 var siktet inställt på att bli småskollärare och under en kortare period jobbade hon som barnflicka i en lärarfamilj.

I januari 1960 stämplade hon in på pastorsexpeditionen i Stora Tuna prostgård blott 17 år gammal och påbörjade ett nytt

jobb som skrivbiträde, sedermera kyrkobokföringsassistent. Där blev hon kvar i 49 år, 10 månader och 20 dagar.

Hennes första uppdrag var att skriva om kyrkoböckerna som då skrevs om vart tionde år. Hennes namnteckning i kyrkoböckerna är inte bara historia utan

Foto: Anders Hagman

När Margareta Skogsmark började arbeta för kyrkan skrevs kyrkböckerna ännu för hand.

Några röster från utvärderingar av Exodus

"Det värdefulla har bestått i att vi fått sätta ord på de tankar och känslor som finns inför pensioneringen. Ett stort och varmt tack: Rekommenderas till flera!"

"Jag visste inte riktigt vad jag hade att förvänta mig av denna kurs, men det blev bra. Jag har fått möjlighet att plocka idéer och sätta det i min egen situation och fått sätta ord på saker jag annars bara tänker tyst."

"Gruppgemenskapen har varit enormt fin och upplägget har varit bra, gjort av en erfaren kursledare."

också historisk, för 1960 var sista året de skrevs om för hand. Därefter överfördes församlingsböckerna till lösbladssystem och skrivmaskin användes. Idag finner vi böckerna på Landsarkivet i Uppsala.

– Jag är glad att jag stannade så länge, jag har alltid trivts på jobbet och haft bra chefer.

Då Margareta Skogsmark började arbeta var Erik Perers kyrkoherde och totalt har hon sett fyra kyrkoherdar komma och gå.

Förändring på många plan

Då Margareta började arbeta i Prostgår-

den var hon oftast ensam där och på den tiden skötte kyrkan även folkbokföringen. Men bara för att hon var ensam fick hon inte göra allt.

–Att skriva i ministerialböckerna, födelse- och dopbok, konfirmationsbok, lysnings- och vigselbok samt död- och begravningsbok, fick enbart prästen göra.

Åren gick och Margareta fick åka på kurser. Hösten 1968 blev hon medgiven rätten att på eget ansvar göra utdrag ur och föra anteckningar i kyrkoböckerna. Vid intervjun visar hon upp ett förordnande som hon fick från domkapitlet där detta intygas. Hon visar mig även ett intyg från en kurs i kyrkobokföring från Stiftsgården i Rättvik från 1977. På intyget står det att hon på avslutningsprovet tagit 71 av 72 poäng och uppnått i särklass bästa resultat.

1991 tar lokala skattemyndigheten över folkbokföringen och Margareta söker ny tjänst där men blir ombedd att stanna kvar på pastorsexpeditionen.

–Jag trivdes bra med arbetet på pastors-expeditionen och har aldrig känt att nu stannar jag inte en dag till. Jag visste vad jag hade men inte vad jag skulle få.

"Anti dator"

När jag ber Margareta se tillbaka på sitt arbete och sammanfatta det för mig svarar hon:

–Det har varit roligt, spännande och utvecklande.

Och visst har hon fått vara med om en utvecklande resa. Bläckpenna med bläckhorn, reservoarpennan, kulspepspennan, spritduplicator, skrivmaskin och till sist "den där datorn".

–Har jag lärt mig att hantera en dator så kan alla det.

Har du något minne du minns extra väl från din tid?

–På min namnsdag den 20 juli 1973 hade en av prästerna lagt en anteckningslapp på mitt skrivbord. På lappen stod det: "På dig är det ordning och reda, "Majorskan" på expedition. Och prästerna syns du leda med säker och mild pardon". Jag tog det positivt och lappen har jag kvar hemma. Att det varit ordning och reda på Margareta är det nog ingen som vågar säga emot. Mia Jonsson som tar över stafettpin-nen säger så här om sin företrädare.

–Hon har varit ett enormt stöd här och är väldigt kunnig. Det var alltid trevligt att jobba med Margareta och vi kunde prata om både roliga och allvarliga saker. Margareta Skogsmark avtackades för lång och trogen tjänst i Stora Tuna kyrka den 22 november och i julkapp fick hon ett pussel på den bild som är tagen i kyrkan vid avtackningen. Sista pusselbiten på jobb är lagd och nu ser hon tjusningen i att ta dagen som den kommer.

–Folk frågar vad jag ska göra nu? Som om det jag gjort inte var värt något. Måste man göra något brukar jag svara.

Fast att ligga helt på latsidan blir det inte.

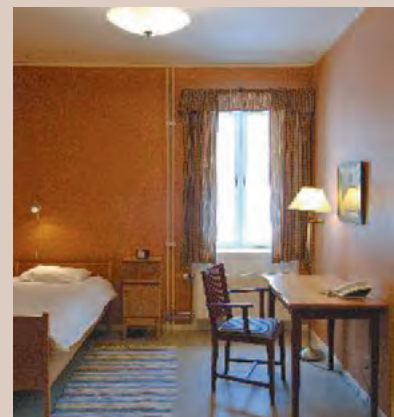
–Att ha en aktivitet att göra om dagen är lagom mycket. Jag har börjat gå på gym och vattengympa och om ekonomin tillåter ska jag roa mig lite och bland annat finns en konsert med Björn Skifs inbokad. 📍

Peter Ebbesson

Välkommen till Finnåkers kursgård

Många har varit här på läger eller på Rock for Moc, på konferens eller utbildning. Hit kan man också åka för retreat och stilla dagar i egen regi eller delta i någon av gårdens arrangemang. Vi kan dessutom erbjuda olika slags aktiviteter t.ex. fiske i hyrd sjö. Pilgrims-vandringar av olika längd kan läggas upp i naturen runt kursgården. Fysiska aktiviteter med både avspänning och anspänning ordnas i samarbete med Friskis&Svettis i Örebro.

Finnåkers kursgård
710 41 Fellingsbro
www.finnaker.se
tel 0581 - 62 60 00

Svenska kyrkan

Foto: Peter Ebbesson. Bilden på Margareta Skogsbergs avtackning i Stora Tuna kyrka är ursprungligen tagen av Mikael Hällsten, Dalarnas tidningar.

Exodus

– ett sätt att komma vidare

Att gå i pension är en chans till nystart i livet. Men det kan behövas litet startgas för att komma igång. Det erbjuder stiftet genom ett program som kallas Exodus.

– Det handlar om friskvård, säger stiftsconsulent Ulla Brobäck, som håller i programmet som erbjuds alla anställda i Svenska kyrkan i Västerås stift som närmar sig pension.

– Vi erbjuder möjligheten att få träffa andra som står i samma situation för att prata om de förändringar man står inför. Att känna oro eller undran inför det nya är normalt. Det brukar kännas väldigt positivt att få träffa andra som är på väg in i denna nya fas i livet för att dela tankar och idéer med varandra.

Samtalen leds av en präst eller diakon som själv är pensionerad. Det är mellan fem och åtta personer i en grupp. Arbetsgivaren står i regel för alla kostnader inklusive

arbetstiden. I vissa fall går stiftet in och tar kostnaden för resor och mat. I programmet ingår fem träffar om tre timmar vardera, men det är inte ovanligt att de som varit med om en samtalsserie vill fortsätta att träffas, berättar Ulla Brobäck.

– De flesta som åker på den första träffen för att se vad det handlar om blir väldigt intresserade och angelägna. De upptäcker att de har mycket gemensamt, får nya vänner och skapar sig kanske ett nätverk man vill ha kvar.

– Jag har massor med positiva utvärderingar från de här träffarna, säger Ulla Brobäck, och vet idag att det var alldeles rätt att erbjuda det här. 🍷

Anders Hagman

Nytt i år – biskopen bjuder på lunch

Biskop Thomas Söderberg inför en nyordning när han från och med i vår tänker bjuda alla församlingsanställda som går i pension på lunch.

– Av tradition har ju biskopen främst träffat prästerna i samband med att de slutar, men det finns ju många andra församlingsmedarbetare också, säger Thomas Söderberg.

– Nu tänkte jag göra ett försök att bjuda in alla församlingsanställda som går i pension på lunch i biskopsgården istället, förklarar han.

Luncherna kommer att ges två gånger om året. En gång innan sommaren, och en innan jul.

Bildreportage:

Skogsbruk i Västerås stift

Anders Hagman har följt skogsbruket i Västerås stift. Skogen förvaltas av Prästlönettillgångar i Västerås stift och avkastningen, 38 miljoner 2009, går tillbaka till kyrkan.

- ▲ Stiftsjägmästare Erik Ling håller en föredragning inför egendomsnämnden.
- ◄ Per-Erik Hermansson är skogsvaktare i det södra distriktet. Här är han tillsammans med Erik Ling vid Västervåla kyrka.
- ▼ Erik Ling visar en nyhet i hanteringen av hyggesriset vid Långron utanför Hallstahammar. Varje bunt väger 350-400 kilo och kan lagras länge utan att förstöras.
- Jan Eriksson är planerare på det norra distriktet. Han förbereder skogliga åtgärder som slutavverkning och gallring.
- Camilla Andersson är ekonomiansvarig på kontoret i Hallstahammar.
- Hela bestandsregistret för stiftets dryga 50 000 hektar skog är datoriserat. På flygbilder och kartor markeras planerade och genomförda åtgärder, markförhållanden och tillväxttakt.

◀ Mätningen av avvercade volymer sker automatiskt av skördaren vid avverkning. Med jämna mellanrum kontrolleras volymerna manuellt.

▲ Det tar inte mer än en någon minut att fälla, kvista och kapa en tall med en modern skördare.

► Västerås stifts maskinlag Bamse avverkar i huvudsak stiftets södra delar. Övrig skog säljs på rot till kunden.

▼ I genomsnitt avverkas omkring 1 50 000 kubik skog i stiftet under ett år. Under ett par år på 2000-talet fördubblades avverkningen.

▲ Uppgifterna om volymer och trädslag går direkt från skördarens dator till Skogsbrukets datacentral.

- ▲ Utbildning på den nya skördaren. En sexton ton tung och nästan 8 meter lång maskin som avverkar, kvistar, kapar och mäter stammarna.
- ◀ Lunchrast i rastkojan. Vanligen ses hela maskinlaget bara vid skiftbytet och mesta tiden är skogsarbete ett ensamjobb.
- ▲ Långsiktighet är A och O i skogsbranschen. De träd som avverkas idag såddes eller planterades för omkring 70-100 år sedan.
- ▼ Kyrkans mark har en gång skänkts av församlingsborna. Många skiften ligger därför i anslutning till kyrka och samhälle.
- ▼ Med en skotare samlas det avvergade timret och forslas till närmaste transportväg
- Syning av ett stycke mark i närheten av Gytterp tillsammans med virkesköpare från Stora Enso.

Fortbildning för Kyrkomusiker med framstående engelsk sångare och körledare

Jeremy Jackman
var som pojke
körsångare i
King's College,
Cambridge, som
vuxen inledde
han med att

sjunga i välkända King's Singers, en
avläggare till gosskören. Nu leder han
ett antal körer; bland dem English
Baroque Choir, en av Englands duktiga
amatörkörer. Det är med denna kör
Jeremy Jackman gästar Västerås och
ger konsert i Domkyrkan och en dags
workshop på Kyrkbacksgården 13-14
juni.

Kören vill särskilt odla 1600-talets
engelska musik men också vår
samtids körmusik. Kören får ordna sin
egen överlevnad genom att ordna
konserter och "singingdays" på olika
håll, men trivs bäst i kyrkor så som
St Martin in the Field's i London och
repertoaren blir förstås därefter.

Fortbildningsdagarna sker i
samarbete mellan Strängnäs stift och
Västerås stift och respektive stifts
domkyrkoförsamlingar

Kontakten med Västerås Stift har
knutits genom Maria Pihlgren
Rivington som tidigare var sångare
i Mariakören men nu är en av de
drivande i English Baroque Choir.
Konsert i Strängnäs Domkyrka 12 juni
kl. 18.00 och i Västerås Domkyrka
13 juni kl. 20.00.

Svenska kyrkan
VÄSTERÅS STIFT

Foto: Arkivbild

Aina Knollenburg "vill bli barnorganist". Hon har spelat en tid i Sundsvall, Hämösands stift, där barn
tidigt får lära sig hantera (och "föttera") orgelinstrumentet även om de inte har spelat piano tidigare.

Orgelspel för barn? – Ja visst, när de själva vill...

Inspiration och nytänkande kring metodik och pedagogik i
orgelundervisningen ger oss musikanter i kyrkan också i framtiden.

Ett orgelpedagogiskt nätverk bildas nu i
Västerås stift. Det är Karin Sundin på
Sensus i Stockholm som tagit initiativ
till ett orgelpedagogiskt nätverk bland
kyrkomusiker för att få barn att spela orgel
som sitt första instrument. Med stöd av
Allmänna Arvsfonden, Sensus studieförbund
och Svenska kyrkan kan Stockholms-,
Strängnäs- och Västerås stift få del av stora
resurser i bildandet av nätverket. Det är i
inledningsskedet och kommer att vara i 3 år.

Vid den första samlingen var 8 kyrkomusiker
inbjudna men nätverket är tänkt att
omfatta alla intresserade som har
undervisning i sin kyrkomusikertjänst.
Här kommer också kyrkoherdarna in i

bilden. Det är viktigt att kyrkomusiker
tilldelas tillräckligt antal tjänstetimmor för
undervisning.

Anne-Lise Sjödin, kantor i Kramfors, ska
verka som inspiratör för samlingarna
genom att lyfta fram olika metodiker att
använda i undervisningen. Pengar kommer
att finnas för att kunna "leasa" digitala
övningsinstrument, alltså anpassningsbara
små "orglar".

Till detta kommer också att ordnas
orgelläger; gemensamt för de tre nämnda
stiften, för unga människor under
sommaren 2011. Samordnare i Västerås
stift är musikkonsulent Lars Tillenius. ●

Hopp som befriar till handling

Recension: Sven Hillert: Hopp och tro i helig text. Verbum 2009.

Mänsklighetens stora problem har blivit allt mer aktuella på senare tid. Främst genom klimatkrisen, men även genom den ekonomiska kris som drabbat hela världen. Misslyckandet vid FNs klimattmöte i Köpenhamn, naturkatastrofer och klyftorna mellan rika och fattiga ger fler anledningar att måla upp världssituationen i mörka färger.

Foto: Arkivbild

Sven Hillert vill med sin bok visa att det i bibelns texter i evangelieboken finns en källa till hopp. Men då behöver vi, enligt Hillert, finna tolkningar som öppnar texterna så mycket som möjligt. De ska inte ses som exkluderande eller snävt "andliga" texter, utan som skrifter som angår hela livet och allt som lever, som Hillert skriver i inledningen.

Bibeltexter kan tolkas och tydas på många sätt, och det är förstås dess öppenhet för tolkning som gör att de kan behålla sin aktualitet trots historiens gång. Alla bibeltolkare har sin förståelse som färgar resultatet på det ena eller andra sättet, så även Sven Hillert. Men här sker det öppet och tydligt redovisat. Perspektivet

är människan inför hoten, eller som Hillert själv skriver: "Jag frågar särskilt efter vad texterna har att säga om jordens överlevnadsfrågor.

Vad betyder text och tema om vi tar på allvar att Gud har omsorg om hela livet och hela vår tillvaro."

Hillert gör en ambitiös genomgång av hela kyrkoåret med alla dess söndar- och helgdagar. Boken är avsedd att tas in i små portioner inför varje helg som inspiration inför gudstjänsten. Och det är inte svårt att hitta intresseväckande och spännande idéer och tankar. Bland annat finns några längre genomgångar om kvinnliga apostlar, om skapelsen och om bön, och synen på vad som är Guds ord.

På ett mycket konsekvent sätt genomför Hillert det han tänkt sig. Några kärnord i boken är kärlek, engagemang och möjligheter, ord som ger människan hopp som befriar till handling. Sällan har jag läst en kyrklig bok överhuvudtaget som är så handlingsinriktad som Hillerts, den är full av uppmaningar till att ta sitt ansvar och att kämpa för det goda. Eller som Hillert uttrycker det i texten för Den helige Mikael's dag: "Med sina livfulla berättelser... kan Bibeln inspirera oss till kamp för kärlek och rättvisa, för liv och samspel, mellan människor och allt som lever... ge oss kraft att ta tag i världens

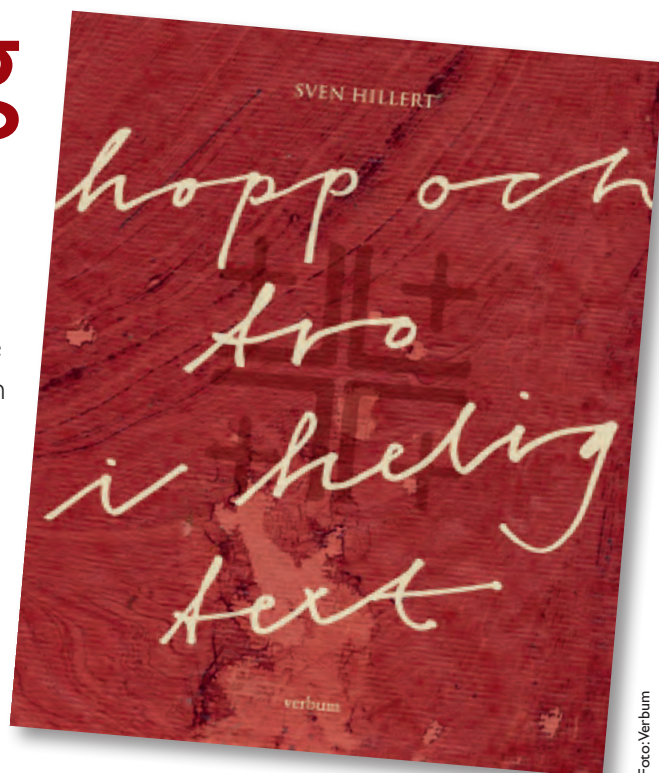

Foto: Verbum

problem... För att också vi skall kunna vara änglar för de människor och den värld som behöver oss." s. 272.

Det är väldigt uppfriskande med denna attityd även om jag börjar fundera över vilket budskap som den får som av olika skäl inte kan vara direkt aktiv i kampen. Detta åsido har vi av Sven Hillert fått en guldgruva att gräva i, en skrift som är användbar i predikoförberedelserna. Men också en modern svensk pastoralteologi, en spännande sammanfattning av den kristna tron med ett omiskännligt Hillertskt tonfall. 📖

Anders Holmberg

FÖRSAMLINGSHEM

Mikaeli kyrkan

Önska Gryta kyrka

Hökåsens kyrka

Helene Boman Bengtsson

Är församlingshemmet öppet och välkomnande för en ovan besökare? Är det enkelt att hitta? Känner man sig hemma och trygg? Eller känns det mer som väntrummet hos tandläkaren? Då kanske det är dags för en "total makeover."

Ni har sett dem yra runt i kök och vardagsrum för att göra om våra hem. Det handlar om vår tids *må-bra-gurus*. Inredningsarkitekterna.

Västerås stifts magasin åker snålskjuts på trenden. Vi tog med oss Helene Boman Bengtsson, formgivare, illustratör och delägare i Charles Inredningsänglar - på en tur till några av församlingarna i Västerås.

Vi besökte tre församlingsgårdar och tre kyrkolokaler från tre olika epoker:

- Mikaeli kyrkans ståtliga 60-talsfort i vitslammat tegel.
- Hökåsens brunmuriga paneltäckta

moduler från sent sjuttiotalt.

- Önskas nybyggda glaspalats som rymmer församlingsgård och kyrka.

Byggnaderna representerar tre tider, tre olika sätt att tänka och bygga. Förutsättningarna skiljer sig därför åt.

Men vi fann att de tre ställena har mycket gemensamt när det handlar om att ta emot nya besökare.

- Ingenstans får man någon vidare hjälp med att orientera sig eller känna sig hemma när man står vid entrén.
- På alla ställen blir man mycket väl bemött när väl personalen dyker upp.

Det börjar illa. Vid den låsta dörren till Mikaeli kyrkan en kall decemberdag möter vi två äldre damer som undrar hur de ska ta sig in till sin terminsavslutning. Det finns inga skyltar eller hänvisningar om hur man kan ta sig in i byggnaden. Ingenstans ser man någon människa. Mikaelis enorma, insynsskyddade fasad inger känslan av en människans obetydlighet inför en institutionell gigant.

Men vi tar oss in till slut, via expeditionen. Och på den låsta kyrkportens insida väntar en överraskande fin arkitektur och en skön atmosfär med levande ljus och gröna växter.

– Klart över förväntan, säger Helene. Här är det någon som har ansträngt sig. Det är stämningsfullt och litet sakralt. Betydligt mer välkomnande på insidan än på utsidan. Att varje byggnad är präglad av sin epok blir tydligt under vår rundresa. När Önska församling lämnade sin gamla kyrka i Önska centrum för att bygga nytt vid församlings-

EXTREME MAKEOVER

gården fanns det praktiska och geografiska synpunkter; men också estetiska; många ville ha något ståtligare än kvarterskyrkan i centrum.

Och det har man fått, helt i tidens anda. Glasfasaden öppnar sig mot besökaren, det är mycket rymd och ljus och fina lösningar; men väl inne i entrén riskerar en tillfällig besökare ända att känna sig förvirrad. Vart ska man egentligen gå?

– När man kommer in på ett företag finns det nästan alltid en mottagning av något slag, reflekterar Helene, men här vet man inte vart man ska vända sig och det gör att man känner sig osäker och inte särskilt välkommen. Expeditionsdelen borde ha kunnat öppnas för att tydligare möta besökaren, kanske med en flexibilitet för avskärmning när det behövs.

Den betydligt modestare byggnaden i Hökåsen, som tillhör Tillberga församling, är en frukt av modultänkandets dagar. Byggnaden består av ett antal kontorsmoduler och en kapellmodul sammanbyggda av en hall. Det kan handla om ekonomi – men kanske ligger det också en teologisk tanke i att bygga enkelt och funktionellt; att det är innehållet som är viktigt, inte att manifesteras makt och myndighet.

– Här skulle jag ville göra om, säger Helene genast när vi stiger in den litet ödsliga, ljusfattiga och ganska slitna miljön av korridorer och klädställ.

– Jag skulle vilja skapa ett välkomnande kyrktorg med färg på väggarna och helst litet mer ljusinsläpp.

Vi går runt i bygganden och när vi kommer till barnverksamhetens lokaler finner Helene den atmosfär av värme, omtanke och kreativitet som hon skulle vilja att besökaren möttes av redan i entrén.

– Det är piffigt och påhittigt och jättemysigt. Jag är övertygad om att barnen trivs här.

Att få bygga en ny kyrka som i Önsta är inte många förunnat under sin livstid. De flesta församlingar får finna sig i att behålla de lokaler de har. Men Helene Boman Bengtsson menar att det går att göra mycket också med små medel. Det är det som en

"Makeover främst handlar om", och hennes främsta råd är att sätta besökaren i centrum:

– Det verkar som om de flesta tar för givet att människor vet vart de ska. Nästan som om församlingshemmen var bara till för personalen. Men i Hökåsen vet man knappt att det är en kyrka man kommer till. I Mikaeli kyrkan får man leta sig fram på egen hand och personalen sitter långt bort och inte heller i Önsta har man riktigt tagit tillvara möjligheterna att tydligt möta besökaren i entrén.

Fick hon önska ytterligare en sak skulle det vara att ägna stilen i de utrymmen som möter besökaren en extra omsorg.

– Allt behöver inte vara modernt och allt behöver inte vara enhetligt, men det bör finnas en tanke. Gärna också något som säger att det är kyrkan vi är i och inte väntrummet hos tandläkaren. Något som signalerar ett innehåll som inte bara är neutralt och institutionellt, utan också vill förmedla något. – Jag tycker man ska våga ta i litet – och kanske till och med be om hjälp. Jag tror inte folk är så rädda för djärva lösningar som man i allmänhet tror. 🍷

Text: Anders Hagman

Foto: Åke Paulsson

Häftiga omgivningar. Tänk vilken skillnad att byta ut sitt inbör.

Måste vara bakdrömmen? Hur har arkitekten tänkt här?

Härliga förutsättningar! och "vasskande mysigt"

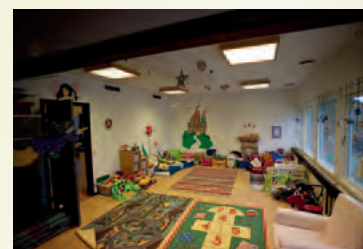
Ljus, luft och tanke. Här andas man bra!

Hur förmedlar vi att det är en kyrka och inte ett servicehus?

Vilken kyrka är det här? En skylt kunde vara på sin plats.

Omsorg och glädje.

Entrén i Mikaeli

Låt ljuset komma in! Grönskan flyttas och får nya krukor.

En sittmöbel med lite tuffare formspråk, luftigt placerad och förlängd med låga pallar, passar arkitekturen bra. Draperi och matta med mjuka former kontrasterar skönt mot sten och betong.

Helenes tio bästa tips!

1. Följ gärna arkitekturen i valet av möbler och prylar.
2. Förändra med tyger, mattor, gobelänger där man inte kan måla.
3. Draperier tillför mjukhet, skärmar av och ger flexibilitet.
4. Gruppera istället för att sprida ut. Gäller både pynt och blommor.
5. Släpp in ljuset!
6. Jobba fram ett bra ljus och våga testa någon roligare armatur?
7. Alla dessa broschyrer, kanske kan de exponeras lite smidigare?
8. Sluta fjutta. Satsa på större målningar och samla ihop grejer till större enheter.
9. Våga lämna tomma ytor! Det skapar vila och omväxling.
10. Sätt på dig besökshatten ibland.

Lampor i klunga och golvljusstakar i grupp blir stämningsfull dekor, mässing och koppar ger värme som återkommer i kyrksalens armaturer och orgel.

Samma språk i garderoben knyter ihop utrymmena. När broschyrställena väggmonteras känns passagen luftigare och lugnare.

Kapprummet i Mikaeli

© Bengt Bengtsson 2010

Inspiration

Vi gav Helene Boman Bengtsson i uppdrag att rita ett förslag på en entré i en av kyrkorna vi besökt. Valet blev Mikaelikyrkan.

Soffor

Måste en soffa alltid vara i trä med ett rektangulärt utseende?

Sittplatser

Sitta en kort stund eller länge?

Lampor som syns

Antalet snygga armaturer går inte att räkna. Här är några modeller.

Tidskriftssamlare

I varje kyrka finns det tidskriftssamlare. Här är några roliga alternativ.

Foto: Benji Zimmermann

För tio år sedan fick vi Bibel 2000, den senaste bibelöversättningen i Sverige. Därför har Svenska Bibelsällskapet utnämnt 2010 till "Bibelåret 2010". Det är dags att damma av Bibeln, och börja använda den mer aktivt igen. Bibelns berättelser är gamla men blir en färskvara när vi samtalar med varandra och låter berättelserna bli tolkade utifrån våra egna livsberättelser. Bibelsamtalen berikar församlingens verksamhet på många olika sätt.

När jag var barn hade jag inget större intresse av kyrkan. För mig var kyrkan ett finrum dit bara de duktiga och ordentliga fick komma. Själv passade jag inte in där eftersom jag var livlig och påhittig. Jag var ett "busfrö" som skulle lära mig veta hut och hålla mig till andra marker, vilket jag också gjorde under hela min uppväxt.

I efterhand kan jag nu minnas bilder som burit mig genom livet. I småskolan läste fröken ur gamla testamentet berättelser som ofta var grymma och orättvisa. De handlade om människors svek och Guds straff, men också om hur människor som förlorat fästet och kontrollen ändå kunde användas som representanter av en Gud som var både grym och kärleksfull.

En bibelberättelse som jag särskilt minns från kristendomsundervisningen i skolan är berättelsen om Josef som kastades i brunnen (1 Mos 37-49). Det fanns en kusligt hisnande känsla när han lämnades i främlingars händer för att föras bort till ett främmande land. I berättelsen fångades hämndkänslor mot bröderna, som kunde vara så grymma att de gjorde sig av med sin yngre bror och lurade pappa Jakob att Josef var död. Den starkaste delen av berättelsen minns jag i det "lyckliga" slutet, som inte alls blev som jag trodde. Josef hämnades inte, utan släppte taget om det onda han blivit utsatt för och hjälpte sin familj i stället. Det var för sina drömmarnas skull han kastats i brunnen och nu när de gått i uppfyllelse hade han efter vägen ändrat sitt sinne.

Bibelstudiet i församlingen

När jag arbetade som församlingspräst under 1980-talet var bibelstudiet en viktig del av församningslivet. Bibelstudiet var en "smältdegel", där våra egna liv stöttes mot bibelordet som formades till ett bröd som jäste och serverades till söndagens gudstjänst i form av en reflektion. En predikan som var resultatet av samtalen, konfrontationen, olika människors erfarenheter av liv och smärta, ett delande av hur Gud griper in i våra liv. Gudstjänsten blev ett uttryckssätt och skapades en riktning på de reflektioner som Ordet skapat inom oss. Katederundervisningen med den rätta läran lades på hyllan för ett aktivt livsbejakande samtal mitt i vår egen vardag om liv och död, mening och skuld, förlåtelse och hopp.

Västeråsmetoden

Den så kallade "Västeråsmetoden" har blivit vida känd och föddes fram i en vanlig landsortsförsamling av David Berglund. När han var komminister i Malung växte ett nytt sätt att studera bibeln fram. Ett sätt som skulle förvandla den vanlige studiedeltagaren från att vara lyssnare till att bli aktiv och bidra med sina egna reaktioner inför bibelordet. Metoden var enkel men krävde desto mer av både ledare och deltagare. I en presentation som Västerås stifts information gav ut 1991, beskriver Tage Bentzer metoden.

Bibelstudiet enligt Västeråsmetoden går i korthet till så här:

1. Gemensam textläsning
2. Enskild mediation (*ljus, pil och frågetecken sätts ut i den egna bibeln*)
3. Insamling av pilar, ljus och frågetecken
4. Samtal
5. Sammanfattning

Kunskapssynen i Västeråsmetoden

tillerkänner var och en egen förmåga att förstå och tolka bibelordet utifrån sin egen situation. Bibelstudiet blir på så vis att formulera sina egna tankar och känslor om en text, samtidigt som jag blir berikad av att lyssna på andras förståelse av texten.

Det är dags att damma av biblarna och starta nya samtalsgrupper runt bibelberättelserna där unga och gamla, troende och tvivlare kan mötas också idag. 📍

Micael Lundin

Barnfestival kring barnens rätt

Den 22 maj bjuder Västerås stift in till Barnfestival i Leksand med temat Barns Rätt. Det blir en festlig och innehållsrik tillställning med massor av aktiviteter för stora och små. Samtidigt arrangeras en barnkördag.

Barnfestivalen går i samma anda som Barnens stiftsmöte som genomfördes hösten 2008. Det är en bra möjlighet för församlingen att ta med barn och föräldrar i församlingens verksamhet till en positiv avslutning på terminen. Aktiviteterna är förlagda till området kring Ejendals arena, Hildasholm, St Persgården och Hembygdsgården. Det här är en del av det som händer under dagen.

- För de allra minsta kommer vi att fira babygudstjänst. Dessutom blir det chans att pröva på babyrytmik.
- Avesta församling kommer med lådbilar och startramp och genomför årets stiftmästerskap i lådbil. Barn som vill kan få delta eller prova med lånad bil.

- Under dagen finns också Dala-Floda cirkusskola på plats och bjuder in till olika cirkusaktiviteter.
- Simhallen är bokad och barn med föräldrar är välkomna för att bada och ha en kul dag tillsammans.
- I sporthallen erbjuder Friskis och Svettis prova-på-pass i deras populära aktivitet för små barn som kallas Röris.
- I området kring hembygdsgården kommer det att finnas möjlighet att prova på scouting och slöjdaktiviteter.
- Därutöver erbjuds flera inspirerande föreläsningar i aktuella och viktiga ämnen kring barn och barns rätt. Här kan jag särskilt rekommendera Elisabet Arnér som talar under rubriken Barns syn på vuxna. Elisabeth Arnér har varit knuten

till barnrättsakademien i Örebro och drar stora skaror på sina föredrag.

Parallellt med allt detta pågår en barnkördag där deltagarna övar in den norska mässan Barn i Guds tid. Mässan firas i Leksands kyrka som avslutning på dagen.

Det blir också mycket annan musik. Håkan Fernqvist leder en musiksaga för barn. Maria Hellman håller i Orgelskoj. Det finns också möjlighet att delta i en prova-på-kör för alla åldrar och att lyssna på ett föredrag som handlar om barns rätt till bra sång.

Invigning av dagen sker i Leksands kyrka kl. 10.00 och avslutas på samma plats med mässan Barn i Guds tid, kl. 16.00. Från och med mitten av mars finns det möjlighet att anmäla sej till dagen på stiftets hemsida.

Välkommen till en rolig avslutning på terminen. ☺

Pontus Jyrell

Helt laglig fildelning!

Vi är stolta att kunna erbjuda texter och bilder i Magasinet kostnadsfritt för exklusiv användning i Västerås stift.

Det innebär att du får använda text, bild och illustrationer, med något enstaka undantag, helt gratis i t.ex församlingsbladet, på hemsidan eller som särtryck. Vi har lagt ner mycket kraft på att förhandla med skribenter och fotografer för att göra detta möjligt. Vår förhoppning är att du ska kunna hitta högklassigt material för din egen produktion och att det ska hjälpa dig i ditt arbete.

Magasinet i sin helhet ligger på vår hemsida www.svenskakyrkan.se/vasterasstift under Information/magasinet i hög- och lågupplöst PDF-format. Bilder och illustrationer är lagrade i högupplöst format, separerade och klara för tryck.

Villkor: Källa på texten, bilden, illustrationen måste alltid anges. Materialet får endast användas av församlingar i Västerås stift.

Minnet som människans sjätte sinne

I sommar kommer konst-satsningen Sjätte sinnet tillbaka. Fem konstnärer ställer ut i fem kyrkor i Västerås stift. En av dem som deltar är Svante Rydberg som ställer ut i Boda kyrka. Han tar fasta på minnet som människans sjätte sinne.

– Minnet kan man egentligen inte lita på, säger Svante Rydberg när jag träffar honom i hemmet i Klenshyttan en tidig vinterdag när solen för första gången på länge bryter igenom grävädret.

– Jag har testat med min syster och upptäckt att vi har helt olika minnen av samma händelser från uppväxten, säger han. Så minnet är inget sanningsvittne. Men det sätter igång fantasin och är en källa till kreativitet. Det vill jag försöka komma åt.

Alltmer har Svante Rydberg kommit att arbeta så. Ur minnet. Han berättar att han alltid varit fascinerad av katedraler; men aldrig varit nöjd med sina försök att fånga dem på duken. När han så kom hem efter att ha sett katedralen i Rouen i Normandie valde han att arbeta på ett annat sätt. – Jag brydde mig inte om några skisser utan målade rakt upp och ner väldigt snabbt, nästan kastade upp färgen och det stämmer egentligen inte särskilt mycket rent arkitektoniskt, det är en väldig röra, förklarar han.

En stund senare ute i ateljén sorterar Svante Rydberg fram en manshög målning med inspiration från katedralen i Rouen. Den domineras av kompakta vertikala element som vagt låter ana väggar och pelare från katedralens interiör: I mitten ett valv. Ur valvet skjuter en bländande kaskad av frätande vitt ljus. Väggar och pelare bär svaga återspeglingsbilder som driver mot sand och ockra. En av pelarna står ut med en oroande nyans av liturgiskt lila. Som från en källa ur katedralens inre, någonstans bakom betraktarens rygg.

– Det är väl förmodligen min upplevelse av byggnaderna jag fångat, säger Svante Rydberg. Jag kallar den här serien Som jag minns katedralerna.

Minnesfragmentet, gläntan i skogen, tidsminnen där människan satt sin stämpel i landskapet återkommer i Svante Rydbergs måleri. En del resande i Europa och studier i Italien till trots är det i

Foto: Anders Hagman

Bergslagen Svante Rydberg hör hemma, geografiskt och bildmässigt.

– Visst har jag gjort målningar från Italien också, men där blir jag på något vis alltid turisten som iakttar. Jag kommer aldrig åt det som ligger under landskapet. Men här har jag allt det gratis.

Svante Rydberg är född i Ludvika. I närmare 30 år har han bott i Klenshyttan mellan Grängesberg och Ludvika. En stor del av hans produktion rör sig i dalanatur och bergslag med inslag av bergskämningar, gruvlavar, skogsgläntor och svartblanka skogssjöar:

Ändå känns språket i målningarna från Rouen igen. Det massiva i katedralens arkitektur har sin motsvarighet i granskogens täta mörker, slussens tunga port. Och även ljuset känns igen. Det silar ner i gläntorna, det bryter fram i kaskader ur gruvorternas mörker:

– Jag är väldigt förankrad i det här landskapet och har jobbat med det hela mitt liv på ett eller annat sätt. Men jag står inte och målar av och tar inga fotografier. Jag använder bilderna på ett friare sätt, som ett alfabete, för att försöka komma åt det jag vill göra tydligt. Kanske mer för att gestalta ett tillstånd än att gestalta skeendet i landskapet, säger han.

Och vad är det för ett tillstånd? Det är det naturligtvis, som i all konst, upp till betraktaren att själv att avgöra. Själv kan jag känna vemod över tidens gång och hur lättvindigt jorden glömmer människans möda. Men också en djup vördnad inför livets under; just så jublande guldblank är skogssjön i skymningen. Just så flödande rikt

strömmar vattnet till oss människor utan att vi lyft ett finger för att förtjäna det. Just så osannolikt bryter ljuset under stundom igenom det kompaktaste av mörker:

– Landskapet har ju förändrats en del i takt med att samhället har förändrats och jag har förhoppningsvis förändrats en del, men grundackordet finns hela tiden kvar och det ger jag inte upp.

Svante Rydberg är glad över uppdraget att skapa ett verk för projektet Sjätte sinnet. Exakt vad det blir har han inte bestämt vid tiden för intervjun, först måste han lära känna kyrkan och träffa församlingen, men det lutar åt måleri av något slag. Konsten kan, tänker han, gå i dialog med kyrkans uppgift att tillhandahålla en andlighet i vår tid.

Vad lägger han då själv i ordet andlighet?

– Det som går utöver de rent materiella och kommersiella behov som dominerar idag. Kommersen är ett svart hål som lämnar människan med en känsla av tomrum, den kan aldrig tillfredsställa våra djupare behov. Det finns behov av något mer och där tror jag kyrkan har sin främsta uppgift. Och Svante Rydberg ser fram emot att få reaktioner på sin konst.

– Jag är inte rädd för åsikter. Folk får gärna skälla på mig om de vill, för det öppnar ett samtal och det är det viktiga med konst. – Nej, då är det mycket värre med tystnad. Likgiltigheten är jag rädd för.

Utställningen sjätte sinnet pågår från den 13 maj till och med den 12 september. 📍

Anders Hagman

Sjätte sinnet sommaren 2010

Fem konstnärer visar sin konst i fem kyrkorum mitt i Dalarna
13 maj - 12 september

Jörg Jeschke

Enhetens kapell, Stiftsgården i Rättvik

Svante Rydberg

Boda kyrka

Lenny Clarhäll

Leksands kyrka

Nina Bondeson

Gagnefs kyrka

Ingelena Klenell

Floda kyrka

Projektgrupp: Karin Perers, Jordi Arkö,
Kristina Wikström-Hedman och Ulrika
Beskow

Svante Rydberg

Svante Rydberg är född 1948 och bor i Klenshyttan utanför Ludvika. Han har gått på Pernbys målarskola och Konstakademien i Rom och har under 40 års tid anlitats för separatutställningar och samlingsutställningar över hela landet och utomlands. I Västerås stift finns han representerad bland annat på Dalarnas museum och Galleri Astley och står för offentliga utsmyckningar bland annat på lasaretten i Falun och Ludvika och en 90 kvadratmeter stor utsmyckning på Kvarnsvedens pappersbruk.

Några av Svante Rydbergs verk, bland annat två målningar ur serien "Så minns jag katedralerna", kan man se på följande länkar
<http://galleriremi.com/Svante%20Rydberg%20bilder.htm>
<http://katedralbygget.blogspot.com/2009/08/som-jag-minns-katedralerna-av-svante.html>

ROCK FOR MOC 2010

3-5 september
Finnåkers kursgård
Tema: "Man in the mirror"

Detta är inte den officiella affischen för RFM 2010.

The poster for 'The Harry Potter Experience IX' features a large, white, two-story house with a grey roof, set against a dramatic sky with a prominent lightning bolt. The house is surrounded by trees and a body of water in the background. The title 'The Harry Potter Experience IX' is written in a large, stylized font. On the left side, there is a vertical strip of six small images, each with a label: 'KUL' (green), 'NYTT' (red), 'SPÄNNANDE' (pink), 'MAGISKT' (blue), 'LÄRORIKT' (light blue), and 'HEMSKT' (yellow). At the bottom, the event details are listed in a bold, white font.

The Harry Potter Experience IX

Stora Tuna Prostgård
23-26 september 2010
Öppet 10.00-16.00
(23-24 september förbokat för skolan)

KUL
NYTT
SPÄNNANDE
MAGISKT
LÄRORIKT
HEMSKT

Konfirmandstöd i nya former

Tidigare fanns det konfirmandkonsulenter knutna till stiftet. Nu införs istället konfirmandsamordnare i varje kontrakt. Den nya modellen är ett svar på önskemål om ett mer lokalt och processinriktat stöd till församlingarna.

Vid prostmötet i slutet av maj 2009, beslutades att varje kontrakt skulle utse en konfirmandsamordnare på tre år. Ett kriterium var att konfirmandsamordnaren skulle ha pedagogisk kompetens och ha sin huvudsakliga arbetsuppgift kopplad till konfirmandarbetet.

- Målet med konfirmandsamordnarna är att knyta stiftets stöd och främjande till de lokala behoven och att främja ett lokalt samarbete inom konfirmandområdet.
- Konfirmandsamordnarna är tänkta att utgöra länken mellan församlingarna i kontraktet, kontrakten och stiftet.

Konfirmandsamordnarnas egna förväntningar inför det första mötet i höstas var att få igång träffar med andra konfirmandarbetare i egna kontraktet. Att den nya rollen som länk mellan stift och församling ska ge dem möjlighet att påverka stiftets arbete utifrån ett lokalt perspektiv. Konfirmandsamordnarna träffas två gånger om året på stiftsnivå och kallar till minst två årliga möten i respektive kontrakt. Hu-

vudfokus vid dessa möten är information och erfarenhetsutbyte. I uppdraget som konfirmandsamordnare ingår också att påverka stiftets framtida konfirmandarbete samt viss egen kompetensutveckling. I februari träffar stiftets nya konfirmandsamordnare sina kollegor i Linköpings stift för att ta del av deras erfarenheter av att under ett antal år arbeta med konfirmandsamordnare i kontrakten. De kommer också att lägga fast innehåll, utformning och omfattning av 2010 års konfirmandlärarfortbildning i stiftet.

För att ge ytterligare stöd till det lokala konfirmandarbetet och för att främja samarbete inom kontraktet finns det möjlighet att söka pengar för gemensamma projekt. Det kan gälla samverkansprojekt mellan flera kontrakt eller utvecklingsarbete i en eller flera församlingar i kontraktet. Domprosteriets kontrakt har till exempel fått bidrag för att kunna inbjuda kontraktets konfirmander till en teaterföreställning. Och Norra Västmanlands kontrakt har fått en bussresa bekostad

Fakta:

Konfirmandsamordnarna tillträdde sitt uppdrag den 1 oktober förra året. De är: **Anna Paulsson**, Domprosteriet **Petter Karlsson/Erik Däverud**, Tuna kontrakt. **Petter Svärd**, Södra Västmanlands kontrakt. **Qla Zetterberg**, Nedansiljans kontrakt. **Markus Andersson**, Falu kontrakt. **Yvette Gunnarsson**, Bergslagens kontrakt. **Dalle Dahlgren**, Norra Dalarnas kontrakt.

Merilin Strand, Norra Västmanlands kontrakt, saknas på bilden. Västerbergslagens kontrakt saknar konfirmandsamordnare

till sina konfirmander för att de skulle kunna åka till Västerfärnebo församling och ta del av den teaterföreställning deras ungdomar arbetat fram i ett EU-projekt. Konfirmandsamordnarna utför sina uppdrag inom ramen för sina ordinarie tjänster. Ambition med det nya arbetssättet är att det ska smaka mer än det kostar för församlingarna. Genom att avsätta några dagars arbete per år finns en möjlighet att påverka stiftets konfirmandarbete i en riktning som gynnar de lokala församlingarna och kontrakten. Det finns också möjlighet att få bidrag från stiftet till kontraktsgemensamma aktiviteter som till exempel konfirmandassistentutbildningar, eller samverkansprojekt mellan kontrakt som till exempel konfirmanddagar. 📍

Eva Dellemyr

Leksacer – livets skåp

Skapat för att göra kyrkans saker tillgängliga för barn

Priser Leksacer

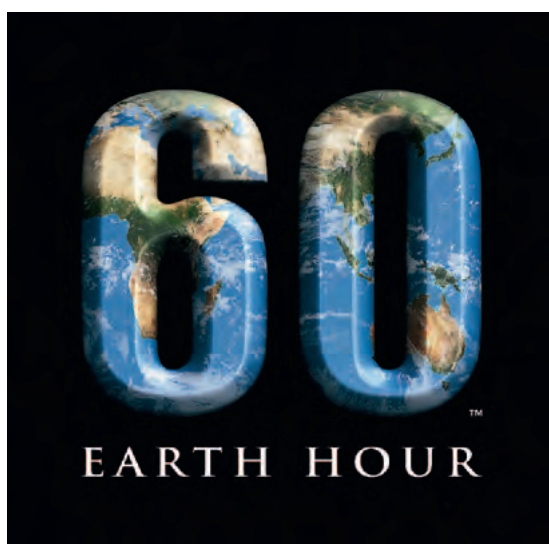
Trä + målningar	81.250:-
Textil inkl docka	25.000:-
Aluminium	6.250:-
Komplett	112.500:-

Får vi in två eller fler beställningar samtidigt sjunker priset
Transportkostnad tillkommer. Skåp som beställs av församlingar i
Västerås stift inom 2010 kommer att subventioneras.
Kontakta Ulla Brobäck för mer information.
e-post: ulla.brobäck@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan
VÄSTERÅS STIFT

Tipsa magasinet!

Har du en ide till ett reportage? Har du ett ämne som du tycker att vi ska fördjupa oss i? Har din församling en aktivitet som ni vill dela med dig av eller en bild som du tror att andra magasinetsläsare också har glädje eller nytta av. Vi tar gärna emot dina förslag. Kontakta redaktionen genom ett mail till: ake.paulsson@svenskakyrkan.se.

27 mars

Lördagen den 27 mars 2010 klockan 20.30 genomförs världens största klimatmanifestation. Genom en enkel handling – att släcka ljuset under en timme – visar du ditt stöd för klimatet och uppmanar samtidigt världens makthavare att agera i klimatfrågan.

Delta i Earth Hour – var en del av lösningen.

Kursanmälan via hemsidan

Alla kurser hittar du på www.svenskakyrkan.se/vasterasstift. Klicka på ordet "Kurser" så kommer du direkt till kurssidan.

Välj den kurs du vill gå. Du kan sortera dem efter kursnamn eller datum.

Är det flera alternativ så välj det eller de alternativ du vill ha. Klicka sedan i "anmäl mig".

Fyll i dina uppgifter och klicka "anmäl mig". Glöm inte att kontrollera att allt blivit rätt innan du bekräftar.

Nu är du färdig. Bekräftelse får du direkt via e-post. Skulle något vara fel så kan du ringa till vår växel så hjälper de dig att ändra. Tel. 021-17 85 00

4.

Kurser i stiftet

Här listar vi kurser för våren och hösten 2010. Även Stiftsgårdens kurser är med. Av utrymmesskäl har vi inte tagit med all information om kurserna, den fullständiga beskrivningen hittar du på vår hemsida. www.svenskakyrkan.se/vasterasstift. På hemsidan kan du dessutom sortera kurserna i datumordning eller genreordning, då hittar du lättare de kurser som passar just dig!

2010 Folkkyrkans utmaningar 3.0

Fortbildningsdag för förtroendevalda i Västerås stift

Tid: 27 mars

Plats: Jakobsgården i Borlänge

Kostnad: 400 kr

Användarträff, Kyrkans administrativa system

Tid: 5 maj

Plats: Kyrbacksgården, Västra kyrkogatan 10,

Lokal: Lykttändaren

Tid: 20 maj

Plats: Stiftsgården i Rättvik, Kyrkvägen 2

Kostnad: Ingen

Begravningsutbildning för förtroendevalda

Som ny förtroendevald har du också ansvar för begravningsverksamheten i församlingen. Det är viktigt att så snart som möjligt få klarhet i hur ansvaret ser ut och vilka uppgifter som vilar på förtroendemannanorganisationen.

Tid: 7 oktober

Plats: Lindgården, Fagersta

Kostnad: 300 kr

Bängtbollsläger för ungdomar

När sommaren börjar närma sig och värmen tittar fram då är det dags för ett Bängtbollsläger på Stiftsgården. En god grund kan behövas i Bängtboll eftersom det kommer bli mycket teori, spel och ett Bängtbollsting.

Tid: 21-23 maj

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 915 kr per deltagare på lägergård

Familjeläger 1 - för enastående familjer av alla slag

Familjeläger 2 - för ensamstående/enastående mammor med barn

Vi blandar samtal, aktiviteter och lek med barnen men får även tid för eftertanke. Framför allt berör dessa dagar föräldraskapet.

Tid: Läger 1, 13-16 juni

Kostnad: 890 kr i kursavgift per familj. Kostnad för kost och logi tillkommer: 2 530 kr - 3 160 kr/vuxen beroende på boendestandard. Barn 5-14 år 870 kr; 0-4 år 75 kr (sänglinne)

Tid: Läger 2, 18 - 21 juni

Kostnad: 890 kr i kursavgift per familj. Kostnad för kost och logi tillkommer: 3 160 kr per vuxen. Barn 5-14 år 870 kr; 0-4 år 75 kr (sänglinne)

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Fortbildning för administrativ personal

Tid: 15-17 september

Plats och kostnad: Meddelas senare

Fortbildning för diakoner

Tid: 20-22 september

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 600 kr

Fortbildning för diakoniassistenter

Västerås stift erbjuder varje år särskild fortbildning för dem som arbetar med diakoni i församling eller kyrklig institution men inte är diakoner.

Tid: 10-12 maj

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 600 kr

Fortbildning för församlingspedagoger 2010

Tid: 19-21 oktober

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 500 kr - kost och logi enligt Stiftsgårdens gällande priser

Fortbildning församlingshusmodrar & värdar/värdinnor

Västerås stift är det enda stiftet i landet som erbjuder fortbildning för församlingshems-värdinnor/värdar och husmodrar. Vi tycker att det är oerhört viktigt att alla yrkeskategorier har relevant fortbildning för att öka kompetensen i kyrkans arbete.

Tid: 23-25 augusti

Plats: Stiftsgården, Rättvik

Kostnad: 600 kr - logi bokas på Stiftsgården i Rättvik

Full av liv - Spela roll?

Ett led i Västerås stifts drogförebyggande arbete. Kursen är processinriktad och är ett helhetspaket. Dels dygnet den 10-11 maj, sedan genomförs en lokal kväll under hösten med handledd praktik i forumspel. Kursen avslutas med en heldag på Stiftsgården den 22 november. Anmälan är bindande och gäller enbart för hela paketet

Tid: 10-11 maj

Plats: Stiftsgården

Kostnad: 750 kr - inkluderar hela paketet med kost & logi

Förvalta ditt pund

Som nyvald förtroendevald är det viktigt att sätta sig in i ekonomin, men också att komma överens om vilken verksamhet man ska bedriva och i vilken omfattning. Målgrupp: ledamöter i kyrkoråd, kyrkonämnder och samfälligheter

Tid: 29 april

Plats: Kyrkbacksgården, Västerås

Kostnad: 400 kr

GÓBITAR

Ny mandatperiod och nya möjligheter. 23 inspirationsdagar med 12 olika teman. För förtroendevalda, frivilliga och anställda.

Kostnad: 400 kr/tillfälle

Begravning

Tid: 23 mars

Plats: Wallingården, Stora Tuna

Diakoni idag

Tid: 24 mars

Plats: Himmilsgården, Djurås

Tid: 29 mars

Plats: Kyrkbacksgården, Västerås

Exposure - ett sätt att tolka sin omvärld

Tid: 31 maj

Plats: Kyrkbacksgården, Västerås

Flerspråkig kyrka

Tid: 24 maj

Plats: St. Henriksgården, Västerås

Församlingen som en god lärande miljö

Tid: 28 april

Plats: St Persgården, Leksand

Gudstjänsten

Tid: 25 mars

Plats: Prostgården, Stora Tuna

Tid: 15 april

Plats: Kyrkbacksgården, Västerås

Hur mycket vi än talar om barnen kommer barnen alltid sist

Tid: 27 april

Plats: Stiftsgården, Rättvik

Kyrkan som aktör för välfärd

Steg 1

Tid: 19 april

Plats: Lindgården, Fagersta

Steg 2

Tid: 9 september

Plats: Lindgården, Fagersta

Tid: 20 september

Plats: Stiftsgården, Rättvik

Omvärldsanalys, "Att navigera genom dimma"

Tid: 12 april

Plats: Kyrkbacksgården, Västerås

Musikledarutbildning för ungdomar från 15 år

Syftet med utbildningen är att ge deltagarna repertoar, självförtroende och kunskap att leda sång och musik i församlingens gudstjänst- och konfirmandverksamhet. Innehåller kurspaket med tre helger under en termin.

Tid: Helg 1, 29-31 oktober

Helg 2, 12-14 november

Helg 3, 26-28 november

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 2 000 kr för alla tre helgerna

Introduktionsutbildning för nya konfirmandledare/lärare

I linje med Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbete inbjuder vi konfirmandledare/lärare och andra intresserade till en dag om konfirmandarbetet i Västerås stift.

Tid: 2 juni

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 350 kr

Klok den som tyglar sin tunga

En utbildningsdag som ger dig kunskap i regler för sekretess och tystnadsplikt för anställda i Svenska kyrkan och det ansvar du som förtroendevald har i sekretessfrågor. Målgrupp: ledamöter i kyrkoråd och fullmäktige

Tid: 8 april

Plats: Galaxen, Borlänge,

Kostnad: 300 kr

Kyrkvårdskurs 3 - Kyrkvården i församlingens arbetslag

- Kyrkvården i församlingens arbetslag

- "Samarbete för Guds skull"

- "Svenska kyrkan i Guds rikes tjänst" - historia och organisation

- Kyrkvården formar gudstjänst och andakt

Tid: 16-18 april

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 1950 kr - kostnad för kost och logi tillkommer: 2 235 - 2 655 kr/person beroende på boendestandard

Kördagar/Fortbildning med English Baroque Choir

Jeremy Jackman (f.d "King's Singersångare")

är dirigent för English Baroque Choir. Konsert

i Strängnäs Domkyrka 12 juni och i Västerås

Domkyrka 13 juni på kvällen.

Fortbildningsdelen börjar på Kyrkbacksgården i

Västerås på söndagen 13 juni kl. 15.00. På måndagen

den 14 juni kl. 09.30 fortsätter vi tillsammans med

Jeremy Jackman och kören för en heldagsworkshop.

Du som tillhör Strängnäs stift anmäler Dig till

musikkonsulent i Strängnäs stift.

Tid: 13-14 juni

Plats: Kyrkbacksgården/Domkyrkan

Kostnad: 200 kr - buffé i Biskopsgården på söndagen, fika och lunch på måndagen ingår. Logi och frukost tillkommer och ordnas av deltagarna.

Ljud och musik i kyrkorummet och andra lokaler

Ljudkurs för musiker och vaktmästare. Kursen avser att ge kunskaper i hur det musikaliska ljudet fungerar i våra kyrkorum och andra lokaler.

Vi startar utbildningen med att gå igenom grunderna för ljudteknik. Därefter går vi djupare in i frågorna.

Det är därför en lämplig kurs också för dig som varit på ljudkurs hos oss tidigare.

Tid: 21-23 april

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 3 400 kr - kostnad för kost och logi

tillkommer: 2 360 kr - 2 780 kr/person beroende på boendestandard

Ordmagi vid Siljan

Inspirationshelg för skrivare

Vi har glädjen att för femte året i rad presentera

Ordmagi vid Siljan för dig som tycker om att läsa,

skriva, lyssna, framföra texter och samtala om

litteratur.

Tid: 28-30 maj

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 750 kr - kostnad för kost och logi

tillkommer: 1 250 kr - 2 090 kr/person beroende på boendestandard

Orgelspelarkurs I (Upptaktsdag)

I samband med orgeldagarna i Västerås sker

denna upptaktsdag inför Orgelspelarkursen som

blir i v 32. Lämplig fr 16 år och uppåt. Orgelspel,

ensemblesång, orgelkonserter m.m. samt uppgifter till orgelspelarkursen.

Tid: 24 april

Plats: Västerås stifts Musikcentrum

Kostnad: Ingen. Lunch betalar Du själv ute på stan

Orgelspelarkurs

För Dig som fyll 16 och som vill bli en bra vikarie i

våra församlingar och/eller ev. syftar till en framtida

kantorsutbildning. Innehåll: Orgelspel, pianospel/

brukspiano, sång, körledning samt kyrkans liv.

Tid: 9-14 augusti

Plats: Västerås stifts Musikcentrum

Kostnad: 1 000 kr - inkl middag må-fr. Logi och lunch tillkommer

Presidieutbildning

Vi går igenom sammanträdesteknik med dagordning

och ärenden och olika utskott, men också kulturen

och disciplinen i ett kyrkoråd. En viktig dag för dig

som är vald till ordförande eller vice ordförande.

Målgrupp: ordföranden och vice ordföranden

Tid: 21 april

Plats: Västerås, Kyrkbacksgården

Kostnad: 300 kr

Påsk på Stiftsgården i Rättvik

Här ses vi i blandade åldrar och delar påskens mysterium. Bland annat i påskens alla gudstjänster och andakter, både i Enhetens kapell och i Rättviks kyrka.

Tid: 1-4 april

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 2 570 kr – 3 530 kr/person beroende på boendeanternativ. Särskilda barnpriser

Seniorvecka på Stiftsgården i Rättvik

Du är alltid välkommen till Stiftsgården - men, denna försommar är mer än vanligt just för dig som är 60+! Dagarna blandas med samtal, promenader, högläsning, boule och musik.

Tid: 28 juni - 1 juli

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 1 715 kr – 2 177 kr/person beroende på boendestandard

Sommarläger

Stiftsgården i Rättvik inbjuder barn och ungdomar till sommarläger. Vi erbjuder möjligheten att leka och prova på gårdens undervisning och möta andra ungdomar och ledare.

Sommarläger 1 för barn födda 1998-1999

Tid: 5-9 juli

Sommarläger 2 för barn födda 1997-1998

Tid: 12-16 juli

Sommarläger 3 för barn födda 1998-1999

Tid: 26-30 juli

Sommarläger 4 för barn födda 1997-1998

Tid: 2-6 augusti

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 2 025 kr

Suomenkielinen jumalanpalveluselämä

Finskspråkigt gudstjänstliv

Seminaaripäivä on tarkoitettu kaikille jumalanpalveluselämästä kiinnostuille, kuorolaisille, kirkkoväärteille, jumalanpalveluksessa avustaville ja työntekijöille. Miltä meidän jumalanpalveluselämämme näyttää? Millaisia haasteita meillä on? Miuten kehitämme seurakunnan suomenkielisteä musiikkitoimintaa. Millainen on kirkkoväärteen rooli. Vietämme myös yhdessä messua.

För alla som är intresserade av att utveckla gudstjänstliv på finska: korister, kyrkvårdar, gudstjänstvärdar och anställda.

Tid: 24 april

Plats: Ludvika

Kostnad: 50 kr - ink. lunch och kaffe

Texten och rösten - specialkurs för kyrkvårdar och andra textläsare

Gudstjänstens texter kan väcka funderingar, stimulera fantasin eller rent av förändra våra liv! Textläsaren kan ge en text liv så att den fångar lyssnaren men också förhindra möjligheten att nå fram.

Tid: 17-19 september och 3-5 december

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 3100 kr - kostnad för kost och logi

tillkommer: 2050 kr - 2490 kr/person beroende på boendestandard

Työntekijäkokus, medarbetarsamling för finsktalande församlingsanställda

Kaikkille palkatuille seurakuntien suomenkielille työntekijöille Västeråsin hiippakunnassa.

För alla finsktalande församlingsanställda i Västerås stift

Tid: 28 maj

Plats: Stiftskansliet, Västerås

Kostnad: Ingen, kaffe och lunch ingår

Utvärderingsdag

Ett nytt år är nästan till ända och det har varit ditt första år som ny förtroendevald i Svenska kyrkan. Vi samlas till en utvärderingsdag och delar erfarenheter och gör kunskapsutbyte. Målgrupp: ledamöter i kyrkoråd, kyrkonämnd och samfälligheter

Tid: 17 november

Plats: Kyrkbacksgården, Västerås

Kostnad: 300 kr

Valborgsläger för ungdomar

Välkommen till förra årets comeback! Valborgsfirande på Stiftsgården för ungdomar födda 1995 och äldre.

Tid: 30 april - 2 maj

Plats: Stiftsgården i Rättvik

Kostnad: 690 kr/deltagare på lägergård

Världens fest
Växjö 4-6 juni 2010

Mässor - Gudstjänster - Seminarier
Samtal - Workshops - Föreläsningar
Internationella gäster - Lokala gäster
Utställningar - Fest - Du och Jag

"En annan värld är möjlig!"

Svenska kyrkan

www.svenskakyrkan.se/varldensfest

Nationellt Pilgrimsmöte

"Vi samlas vid källan"

Loka Brunn
18-19 juni 2010

Medverkande:
• Hans-Erik Lindström • Mats Ottosson
• Lisbeth Gustafsson • Jens Spendrup
• Ragnhei Axellie • Carl Jan Grangvist
• Xiomara Lysti • Sten Danielsson
• Per Schmidt • Anna Davidsson Bremberg
• Bengt Berg • Du och Jag...

Bokning och mer information:
Loka Brunn Kyr & Konferenshotell, tel 0591 - 431 00, e-post: info@loka-brunn.se

Övriga frågor:
Lena Berggren, lena.berggren@loka-brunn.se
Lisbeth Gustafsson, lisbeth.gustafsson@svenskakyrkan.se
Presskontakt: Lena Berggren, tel 018-16 96 77, mob. 0702-46 96 77,
e-post: lena.berggren@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan

Missa inte!

Kyrkor och korister i sjätte sinnet

Utskriftsform: Lenny Carlén

Gästskrift: Nina Bonde

Frida kyrka: Ingela Kinn

Södra kyrka: Sören Rydberg

Enhetens kapell vid Stiftsgården i Rättvik: Jörg Järn

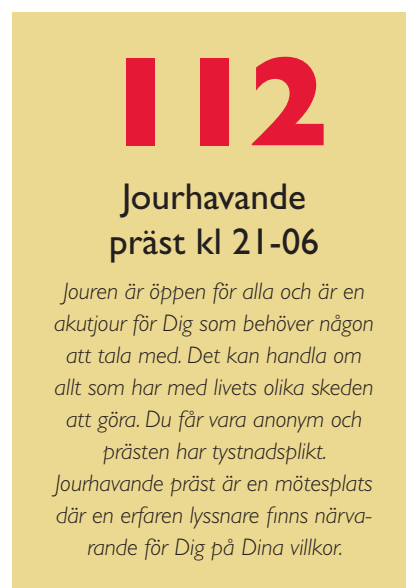
Mer information: svenskakyrkan@loka-brunn.se

sjätte sinnet

5 konstnärer 5 kyrkor
13 maj - 12 september 2010

Svenska kyrkan

VÄSTERÅS STIFT

112

Jourhavande präst kl 21-06

Jouren är öppen för alla och är en akutjour för Dig som behöver någon att tala med. Det kan handla om allt som har med livets olika skeden att göra. Du får vara anonym och prästen har tystnadsplikt. Jourhavande präst är en mötesplats där en erfaren lyssnare finns närvarande för Dig på Dina villkor.

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

Barnfestival

En dag
full av äventyr och
upplevelser för ALLA!

Leksand 22 maj 2010